

I. WPROWADZENIE

1. Podstawa prawna opracowania

Podstawę prawną sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy stanowi art. 46 *ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2081, z późniejszymi zmianami), natomiast art. 50 tej ustawy wymaga sporządzenia prognozy również w przypadku wprowadzenia zmian do już przyjętego dokumentu planu. Prognoza oddziaływania na środowisko jest elementem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Przez strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko rozumie się, zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 14 cytowanej ustawy, postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji polityki, strategii, planu i programu, obejmujące w szczególności: uzgodnienie stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko, sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko, uzyskanie wymaganych ustawą opinii oraz zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu.

Przepisy *ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* korespondują z wymaganiami Unii Europejskiej, zawartymi w dyrektywach Parlamentu Europejskiego i Rady:

- 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko [113],
- 2003/4/WE z dnia 28 stycznia 2003r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylającej dyrektywę Rady 90/313/EWG [116],
- 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003r. przewidującej udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy Rady 85/337/EWG i 96/61/WE (obowiązuje od 25 czerwca 2003r.) [115].

2. Cel i zakres opracowania

Podstawowym celem opracowania jest prognostyczna ocena potencjalnego oddziaływania na środowisko skutków realizacji projektów zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy na środowisko przyrodnicze oraz warunki życia mieszkańców. Z tego względu, sporządzona w trakcie konstruowania projektu zmian planu czy podczas analizowania możliwości wprowadzania określonych zmian w obowiązującym dokumencie, jest szczególnie przydatnym narzędziem harmonizowania elementów zagospodarowania przestrzennego ze środowiskiem i krajobrazem. Umożliwia bowiem eliminację:

- rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych prowadzących do degradacji środowiska ze względu na niedostosowanie projektowanego zagospodarowania do cech środowiska,
- rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych, które będą stwarzać uciążliwości dla innych użytkowników przestrzeni,

a także:

- określa uwarunkowania przyrodniczo-krajobrazowe dla planowania nowych form zagospodarowania terenu,
- wskazuje rozwiązania funkcjonalno-przestrzenne, które będą umożliwiać osiągnięcie założonych celów społeczno-gospodarczych przy możliwie najmniejszych stratach środowiskowych,
- współuczestniczy w określaniu zasobów zagospodarowania pod kątem ograniczania niekorzystnych oddziaływań na środowisko.

Może być również narzędziem wpływu przez władze samorządowe na ostateczne rozwiązania planistyczne względnie podstawą niedopuszczania przez nie do wyłożenia projektów zmian planu.

Podkreśla się, że prognoza dotyczy nie tylko oddziaływania na środowisko, ale również wpływu otoczenia na ten teren, który przeznacza się pod określoną funkcję. Dlatego niezbędnym elementem kompleksowej prognozy odnoszącej się do konkretnego ustalenia planu jest ocena charakteru wpływu naturalnych (fizjograficznych) i antropogenicznych (głównie związanych z uciążliwą działalnością człowieka) czynników lokalizacyjnych na warunki zamieszkania i pracy.

Zakres prognozy określa art.51 ust.2 *ustawy z dnia 13 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko* [14], zgodnie z którym:

1) prognoza zawiera:

- informację o zawartości, głównych cechach projektowanego dokumentu oraz jego powiązań z innymi dokumentami,
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jego przeprowadzania,
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,

- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
 - 2) określa, analizuje i ocenia:
- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
 - różnorodność biologiczną,
 - ludzi,
 - zwierzęta,
 - rośliny,
 - wodę,
 - powietrze,
 - powierzchnię ziemi,
 - krajobraz,
 - klimat,
 - zasoby naturalne,
 - zabytki,
 - dobra materialne
 - z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;
- 3) przedstawia:
 - rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
 - biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Kolejność analizowanych w prognozie zagadnień, a także ich problematyka w dużym stopniu nawiązują do nieobowiązującego już *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 listopada 2002r. w sprawie szczegółowych warunków, jakim powinna odpowiadać prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego*, to jest tego aktu wykonawczego, którego wymogi najlepiej odpowiadają celom prognozy i charakterowi dokumentu, którego ona dotyczy. Dotychczas nie ukazało się nowe rozporządzenie Ministra Środowiska, które określi szczegółowe warunki, jakim powinna odpowiadać prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W związku z tym zawartość przedmiotowego opracowania uzupełniono o te zagadnienia, których omówienie wymagało cytowane już nieobowiązujące Rozporządzenie, a które odpowiadają specyfice dokumentów, jakimi są miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Należą do nich:

- charakterystyka uwarunkowań środowiskowych, w tym związanych z funkcjonowaniem, odpornością i jakością środowiska.
- ocena rozwiązań funkcjonalno przestrzennych projektu planu w świetle uwarunkowań ekofizjograficznych i prawnych, a także pod kątem skuteczności ochrony różnorodności biologicznej i właściwych proporcji pomiędzy terenami o różnych formach użytkowania.
- ocena projektu planu w aspekcie gospodarowania zasobami przyrody i zagrożeń dla środowiska, z uwzględnieniem wpływu na zdrowie ludzi i obszary chronione, a także w aspekcie zmian w krajobrazie.

3. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

Prognozę opracowano metodami: opisową i graficzną.

Opis uwarunkowań środowiskowych sporządzono w oparciu o kartowanie terenowe poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego oraz dostępne materiały źródłowe. W tej fazie opracowania zastosowano metodę indukcyjno-opisową, polegającą na połączeniu w logiczną całość uzyskanych informacji, kierując się przy tym wiedzą o współczesnych mechanizmach funkcjonowania środowiska.

W prognozie ostrzegawczej podjęto próbę określenia tendencji do zmian w środowisku przy braku realizacji ustaleń projektu planu uwarunkowań i kierunku zagospodarowania przestrzennego gminy.

W analizie zasięgu przestrzennego oddziaływania projektu planu szczególną uwagę zwrócono na wrażliwość przyrodniczego otoczenia terenu objętego projektem planu, ponieważ współdecyduje ona, obok skali antropopresji, o zasięgu oddziaływań, zwłaszcza znaczących.

Oceniając charakter i intensywność wpływu ustaleń projektu planu na środowisko przyrodnicze wykorzystano metodę analogii funkcji pozwala na identyfikację skutków realizacji ustaleń projektu planu na środowisko dla funkcji o podobnym charakterze, bez względu na okres realizacji, ale pod warunkiem, że są one lokalizowane w porównywalnych sytuacjach środowiskowych. Z kolei metoda analogii funkcji pozwala na identyfikację skutków realizacji ustaleń projektów planu na środowisko dla funkcji o podobnym charakterze, bez względu na okres realizacji, ale pod warunkiem, że są one lokalizowane w porównywalnych sytuacjach środowiskowych dla funkcji o podobnym charakterze, bez względu na okres realizacji, ale pod warunkiem, że są one lokalizowane w porównywalnych sytuacjach środowiskowych. Z kolei metoda analizy porównawczej polega na odnoszeniu projektowanych funkcji terenu do aktualnie obowiązujących w planach (względnie aktualnego zagospodarowania i użytkowania terenu), co uniemożliwia prognozowanie kierunków zmian w środowisku: wzrostu antropopresji, bądź jej osłabienia.

W ocenie skutków realizacji projektu planu na środowisko i warunki życia człowieka nacisk położono na skutki długofalowe.

W odniesieniu do przewidywanych znaczących oddziaływań (o ile istnieje prawdopodobieństwo ich wystąpienia) nie prognozowano skali ich natężenia, ponieważ utrudnia to zarówno dynamika postępu technologicznego, również w zakresie ochrony środowiska, jak i często trudne do przewidzenia tendencje w funkcjonowaniu środowiska. Odniesiono się natomiast do wpływu tych oddziaływań na te wszystkie elementy układu naturalnego i antropogenicznego, które można uznać za podstawowe receptory oddziaływania projektu planu.

Pod pojęciem negatywnych (szkodliwych) oddziaływań na środowisko (w tym człowieka) rozumie się takie oddziaływanie, które pogarsza stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk roślin i zwierząt, a także prowadzi do deregulacji środowiska poprzez pogorszenie jego stanu sanitarnego, głównie w tych elementach, które bezpośrednio wpływają na warunki życia człowieka, a więc warunkach aerosanitarnych, hydrosanitarnych i akustycznych. Podkreśla się przy tym, że pojęcie negatywnych oddziaływań nie jest równoznaczne z pojęciem znaczących oddziaływań.

Należy podkreślić, że wprowadzana zabudowa techniczna (kubaturowa, komunikacyjna, infrastrukturalna itp.) jedynie w obrębie zasobów wyczerpywanych i nieodnawialnych (to jest bogactw mineralnych i rzeźby terenu) powoduje skutki nieodwracalne (definitywne uniemożliwienie eksploatacji złoża, deformację naturalnego ukształtowania terenu).

W odniesieniu do zasobów wyczerpywanych i zmiennych (zasobów glebowych i hydrologicznych, warunków klimatu lokalnego, walorów krajobrazowych) skutki mogą być odwracalne, ale proces odnawiania tych zasobów bywa długi i jest na ogół kosztowny, a satysfakcjonująca kompensacja przyrodnicza (np. ubytku powierzchni biologicznie czynnej, wyrębu lasu) nie zawsze jest możliwa.

Spośród pozaprzyrodniczych ustaleń projektu planu za korzystne dla środowiska uznaje się głównie te, które umożliwiają zagospodarowanie przestrzeni krajobrazowej zgodnie z miejscową tradycją zarówno co do skali, jak i formy zagospodarowania, a więc w dostosowaniu do odporności środowiska na antropopresję i z uwzględnieniem tożsamości krajobrazu.

Za najkorzystniejsze środowiskowo przedsięwzięcie proekologiczne, będące zazwyczaj przedmiotem ustaleń planu uznaje się:

- zalesienia,
- retencję wód,
- te ustalenia, które zmierzają do ochrony i zwiększania różnorodności biologicznej i krajobrazowej środowiska, w tym zwłaszcza:
 - wydzielanie enklaw śródląkowej i śródpolnej zieleni naturalnej (zadrzewień, zakrzewień, muraw), a także łąk, torfowisk i bagien (w tym ich enklaw w lasach),
 - wskazywanie terenów (obiektów) do renaturalizacji (głównie torfowisk, terenów podmokłych i starorzeczy) oraz restytucji rzadkich i cennych fitocenoz.

Analizę skutków oddziaływania projektu planu na środowisko w ujęciu graficznym przedstawiono na rysunku projektu planu. Metodę graficzną określa legenda załączona do tekstu prognozy.

4. Podstawowe informacje i objaśnienia dotyczące prognozy

Zakres niniejszej prognozy został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska – Wydział Spraw Terenowych V w Kazimierzu Dolnym (pismo WSTV.411.1.2015.AP z dnia 16 lutego 2015r.), a stopień jej szczegółowości został dostosowany do skali projektu dokumentu i precyzji zapisów jego ustaleń. Wymagania zawarte w w/w piśmie zostały zaktualizowane poprzez dostosowanie ich do stanu prawnego obowiązującego w roku 2018, tj. w roku podjęcia uchwały zmieniającej uchwałę o przystąpieniu do zmiany mpzp gminy Wąwolnica z 2014 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny nie zajął stanowiska w przedmiotowej sprawie. Prognozę opracowano na podstawie:

- wizji terenu,
- analizy „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wąwolnica”, przyjętego przez Radę Gminy Wąwolnica Uchwałą Nr XXXVIII/206/14 z dnia 26 sierpnia 2014 r.,
- analizy obowiązującego „Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gm. Wąwolnica”, przyjętego przez Radę Gminy Wąwolnica Uchwałą Nr XXXVIII/249/02 z dnia 12 września 2002 r.,
- analizy ustaleń projektów zmiany planu,
- analizy informacji zawartych w prognozach oddziaływania na środowisko dokumentów planistycznych dotyczących gminy Wąwolnica sporządzonych do 2018 r.,
- analizy archiwalnych materiałów fizjograficznych,
- analizy opracowania ekofizjograficznego podstawowego gminy Wąwolnica z 2005 r.,
- analizy inwentaryzacji przyrodniczej gminy Wąwolnica z 1991 r.,
- analizy Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wąwolnica z 2004 r.,
- analizy dokumentów o charakterze regionalnym, w tym szczególności Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego z 2015 r. i Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego z 2013 r.,
- literatury przedmiotu i obowiązujących w dniu podjęcia uchwały o przystąpieniu do zmian planów, aktów prawnych (spis w załączeniu), o ile tak stanowią przepisy szczególne.

Akty prawne są cytowane z zastosowaniem cyfry arabskiej w nawiasie kwadratowym, oznaczającej numer porządkowy w wykazie tych aktów.

Ilekoć w przedmiotowym doku męcie jest mowa o „projektach zmiany planu”, bądź o „projektach dokumentów”, należy przez to rozumieć „projekty zmiany planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wąwolnica”. Analogicznie, przez określenie „prognoza” należy rozumieć „prognozę oddziaływania na środowisko projektów zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gm. Wąwolnica”.

II. UWARUNKOWANIA PLANISTYCZNE TWORZENIA PROJEKTÓW ZMIAN PLANU I JEGO CHARAKTERYSTYKA

1. Przedmiot prognozy

Przedmiotem prognozy są ustalenia zawarte w projektach zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wąwolnica, sporządzonych na podstawie art.18 ust.2 pkt 5, art. 40 ust. 1, art. 42 ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990 o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 r., poz. 594), a także art. 14 ust.8, art.20 ust.1, art. 27 i art. 29 ust.1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 r., poz. 1945, z późn. zm.), w związku z Uchwałą Nr XXXVIII/205/14 Rady Gminy Wąwolnica z dnia 26 sierpnia 2014 r. w sprawie przystąpienia do zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Wąwolnica uchwalonego Uchwałą Nr XXXVIII/249/02 Rady Gminy Wąwolnica z dnia 12 września 2002 r. (Dz. Urz. Woj. Lubelskiego Nr 122, poz. 2646 z dnia 18 października 2002r.) i Uchwały Nr XI/74/15 Rady Gminy Wąwolnica z dnia 5 listopada 2015 r. zmieniającej uchwałę Nr XXXVIII/205/14 Rady Gminy Wąwolnica z dnia 26 sierpnia 2014 r. w sprawie przystąpienia do zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Wąwolnica oraz Uchwały Nr XXXVIII/230/18 Rady Gminy Wąwolnica z dnia 10 maja 2018 r. zmieniającej uchwałę Nr XXXVIII/205/14 Rady Gminy Wąwolnica z dnia 26 sierpnia 2014 r. w sprawie przystąpienia do zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Wąwolnica.

Projekty zmian planu w liczbie trzech obejmują tereny położone w miejscowościach: Rąbłów (obszar I i II) i Rogalów. Ich usytuowanie w obszarze gminy przedstawia ryc.1

Ryc. 1 Tereny objęte zmianą miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wąwolnica.

Celem zmiany planu są:

- ustalenie przeznaczenia terenów wydzielonych liniami rozgraniczającymi,
- określenie zasad zagospodarowania w obszarach opracowania planu,
- zapewnienie dostępności komunikacyjnej terenów stanowiących przedmiot planu,
- ochrona wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych.

Projekty zmian planu składają się z:

- ustaleń planu,
- rysunków zmian planu wykonanych na mapach sytuacyjno-wysokościowych w skali 1:1000, z których każdy stanowi załącznik nr 1 dla każdego z trzech projektów zmiany planu,
- rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag do projektów zmiany planu (wykaz uwag wniesionych do wyłożonego do publicznego wglądu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego), z których każde stanowi załącznik Nr 2 do każdego z trzech projektów zmiany planu,
- rozstrzygnięcie o sposobie realizacji zapisanych w planie inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej, które należą do zadań własnych gminy oraz o zasadach ich finansowania, z których każde stanowi załącznik nr 3 do każdego z trzech projektów zmiany planu,
- przepisów końcowych
- ustaleń opłaty planistycznej.

2. Sytuacja planistyczna sporządzania prognozy

Projekty zmian planu zostały sporządzone dla trzech fragmentów gminy, które w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego przeznaczone są pod uprawy polowe, zabudowę zagrodową i zabudowę mieszkaniową.

Obowiązujący plan nie spełnia oczekiwań społecznych pod względem możliwości rozwoju zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej.

Ukształtowany układ osadniczy jest dość zdyscyplinowany przestrzennie i zharmonizowany z układem naturalnym gminy. Istnieje jednak potencjalne niebezpieczeństwo, że przyrosty nowych terenów budowlanych będą go deformować nie tylko ze szkodą dla krajobrazu kulturowego, ale i funkcjonowania Systemu Przyrodniczego Gminy.

W tej sytuacji planistycznej i społecznej podstawową rolą niniejszego dokumentu jest:

- identyfikacja uwarunkowań przyrodniczych i projektowanych zmian planu,
- ocena obecnych warunków krajobrazowych w kontekście zamierzonych zmian planu,
- określenie warunków, które powinny być spełnione dla możliwie największego zharmonizowania projektowanego zagospodarowania z przyrodą i krajobrazem.

3. Charakterystyka projektów zmiany planu

Podstawową częścią projektów zmiany planu są same ustalenia planu. Wyrażone są w postaci:

- ustaleń ogólnych dotyczących warunków i zasad regulacji zagospodarowania obszaru, określonych w:
 - Zasadach ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu
 - Sposobach zagospodarowania terenów lub obiektów podlegających ochronie na podstawie odrębnych przepisów
 - Zasadach ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej
 - Zasadach ochrony i kształtowania ładu przestrzennego
 - Warunkach scalania i podziału nieruchomości
 - Wymaganiach wynikających z potrzeb kształtowania przestrzeni publicznej;
- ustaleń ogólnych dotyczących rozwoju infrastruktury technicznej, określonych w:
 - Zasadach kształtowania i rozwoju układu komunikacyjnego
 - Zasadach kształtowania i rozwoju infrastruktury sanitarnej
 - Zasadach kształtowania i rozwoju sieci energetycznej i telekomunikacji
- ustaleń szczegółowych dla terenów o różnym sposobie użytkowania;
- ustaleń przejściowych i końcowych oraz dotyczących stawek procentowych służących naliczaniu opłat z tytułu wzrostu wartości nieruchomości.

Zasady ochrony i kształtowania ładu przestrzennego, określają:

- rygory dotyczące lokalizowania zabudowy oraz jej gabarytów i charakter,
- warunki harmonizacji nowej zabudowy z otoczeniem,
- warunki rozwoju infrastruktury energetycznej.

Ustalenia projektów zmiany planu w zakresie ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu określają:

- minimalne standardy czystości powietrza i poziom hałasu,
- zasady zagospodarowania terenów zlokalizowanych:
 - w Kazimierskim Parku Krajobrazowym,
 - w projektowanym obszarze ochronnym GZWP nr 406,
 - w projektowanej strefie uzdrowiskowej Celejów/Witoszyn „C” – dot. tylko zmiany planu w m. Rąblów,

a także zobowiązują do prowadzenia działalności nie przekraczającej standardów jakości środowiska.

Ustalenia projektów zmiany planu w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej regulują postępowanie w przypadku wstępnej identyfikacji zabytkowego charakteru znalezionej przedmioty w obrębie terenu planistycznego. Zmiana mpzp w miejscowości Rąblów obszar I obejmuje częściowo stanowiska archeologiczne zaewidencjonowane podczas badań AZP pod nr 76-77/103-4 i 76-77/104-5, a zmiana mpzp w miejscowości Rogalów obejmuje częściowo stanowisko archeologiczne zaewidencjonowane pod numerem 76-77/76-1. Ustalenia projektowanych zmian wobec powyższego zostały zastrzeżone. Na wszelkie prace ziemne prowadzone w obrębie wyznaczonego stanowiska archeologicznego nałożono obowiązek przeprowadzenia badań archeologicznych w formie nadzoru. Na badania te należy uzyskać pozwolenie Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Planowane w obrębie stanowiska archeologicznego duże zamierzenia inwestycyjne, m.in. związane z budową nowych budynków i inwestycji liniowych (drogi, sieci, melioracje, infrastruktura techniczna), którym towarzyszą prace ziemne i przekształcenia naturalnego ukształtowania – wymagają wcześniejszego uzgodnienia w celu uzyskania zaleceń konserwatorskich dla przedmiotowej inwestycji.

Ustalenia projektów zmiany planu w zakresie szczegółowych zasad i warunków scalania i podziału nieruchomości określają minimalne szerokości nowowydzielanych działek. Wskazują proponowany podział wewnętrzny działek.

W odniesieniu do układu komunikacyjnego projekty zmiany planu określają sposób obsługi komunikacyjnej terenów planistycznych.

W zasadach rozwoju infrastruktury sanitarnej ustalenia projektu zmiany planu określają:

- sposób zaopatrzenia w wodę,
 - sposób odprowadzenia ścieków sanitarnych i deszczowych, sposób zaopatrzenia w ciepło oraz gaz,
 - sposób zagospodarowania odpadów,
- natomiast w zasadach rozwoju sieci energetycznej i telekomunikacyjnej:
- sposób zaopatrzenia w energię elektryczną,
 - sposób obsługi telekomunikacyjnej terenów planistycznych.

Projekt zmiany planu w miejscowości Rąblów - obszar I przeznacza dwa tereny pod zabudowę zagrodową (1RM, 2RM) z możliwością prowadzenia nieuciążliwych usług, w tym agroturystyki, a także utrzymanie enklawy łąk (3ZŁ) i lasu (4ZŁ) w rozwidleniu dróg: dojazdowej - gminnej (6KDD-G) i wewnętrznej (5KDW).

Projekt zmiany planu w miejscowości Rąblów - obszar II przeznacza cztery tereny pod zabudowę zagrodową (1RM, 2RM, 3RM i 4RM) z możliwością prowadzenia usług, w tym nieuciążliwych, usytuowane wzdłuż drogi powiatowej (5KDL-P).

Projekt zmiany planu w miejscowości Rogalów przeznacza jeden teren pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną (1MN) z równoczesnym zachowaniem istniejącej, zapewniając obsługę komunikacyjną tego terenu trzema drogami wewnętrznymi: 3KDW, 4KDW i 5KDW. Ponadto, projekt przeznacza teren położony u podnóża skarpy w części południowo-zachodniej pod łąki i pastwiska.

4. Powiązania projektowanego dokumentu z innymi dokumentami

Do najważniejszych dokumentów nakreślających kierunki polityki gospodarczej i przestrzennej, w tym w sferze ekologicznej i wpływających pośrednio lub bezpośrednio na przedmiot zmiany planu:

- z centralnych:
 - Strategia Na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do roku 2030) (2017) - SOR;
- z regionalnych:
 - Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020 (z perspektywą do 2030r.) (2013) - SRWL,
 - Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego (2015) - PZPWL;
- z lokalnych:
 - obowiązujące Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wąwolnica (2014) - SUiKZP.

SOR jest kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Projekty zmiany planu wpisują się w (jeden z trzech) cel szczegółowy SOR pn. *Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony*, a w jego ramach w (jeden z trzech) cel polityki regionalnej pn. *zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały poszczególnych terytoriów*. W obrębie tego celu SOR zarysowuje cztery kierunki interwencji, z których w jednym z nich pn. *rozwój obszarów wiejskich w oparciu o endogeniczne potencjały gospodarcze* mieszczą się przedmiotowe projekty zmiany planu.

Strategia Rozwoju definiowana jest jako główne narzędzie polityki regionalnej, określająca zasadnicze cele i kierunki rozwojowe oraz metody wyrównywania szans, mając na celu spójność gospodarczą, społeczną i przestrzenną, a także zrównoważony rozwój kraju. Projekty zamiany planu, poszerzając wachlarz dopuszczalnych funkcji i wpisując się w realizację celu strategicznego SRWL pn. *Restrukturyzacja rolnictwa i rozwój obszarów wiejskich*. Realizacja zmiany planu przyczyni się do lepszego rozwoju sektora usługowego i mieszkaniowego w gminie.

PZPWL jest dokumentem o charakterze długookresowym stanowiącym element krajowego systemu planowania przestrzennego. Określa zasady i kierunki kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu oraz działania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych. W strukturze funkcjonalno - - przestrzennej województwa określonej w PZPWL gmina Wąwolnica sytuuje się w należącej do rolniczej przestrzeni produkcyjnej tzw. nadwiślańskiej strefie roślinnej. Ponadto, w odniesieniu do obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym, gmina należy do tzw. wiejskich obszarów funkcjonalnych uczestniczących w procesach rozwojowych, natomiast w strukturze obszarów funkcjonalnych o znaczeniu regionalnym gmina należy do obszaru funkcjonalnego Powiśle, dla którego priorytetem rozwojowym jest rozwój przetwórstwa rolno - spożywczego. Projekty zmiany planu realizują określone dla tego obszaru funkcje rozwojowe, tj. rolnictwo i turystykę.

Projektowane zmiany planu wpisują się w kilka ogólnych zasad zagospodarowania przestrzennego przyjętych w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wąwolnica”.

Należą do nich:

- uporządkowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej,
- wzbogacenie struktury funkcjonalno-przestrzennej obszarów zabudowanych poprzez podnoszenie standardów zamieszkania oraz zachowanie walorów kulturowych i przyrodniczych występujących w terenie,
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń poprzez preferowanie ekologicznych paliw w indywidualnych oraz zbiorowych systemach ogrzewania,

Tereny planistyczne są położone w następujących strefach i podstrefach funkcjonalno - przestrzennych wyodrębnionych w SUIKZP gminy:

- Rąblów - obszar I - strefa F (Wierzchowina Rąbłowska) podstrefa F5;
- Rąblów - obszar II strefa F (Wierzchowina Rąbłowska) podstrefa I1;
- Rogalów - strefa E (Wierzchowina Chruszczowska) podstrefa E6.

III. UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKOWE

1. Położenie administracyjne i powiązania zewnętrzne

Gmina Wąwolnica położona jest w zachodniej części województwa, w powiecie puławskim. Od północy sąsiaduje z gminami Końskowola i Kurów, od wschodu z m. i gminą Nałęczów, od południa z gminami Poniatowa i Karczmiska, zaś od zachodu z miastem i gminą Kazimierz Dolny.

Przez obszar gminy na kierunku wschód-zachód przebiega droga wojewódzka nr 830.

Północny skraj gminy przecina linia kolejowa o znaczeniu krajowym nr 7 relacji Gdańsk-Warszawa-Lublin-Dorohusk.

2. Położenie geograficzne

Pod względem fizycznogeograficznym gmina Wąwolnica leży w obszarze dwóch subregionów Wyżyny Lubelskiej: Płaskowyżu Nałęczowskiego, zajmującego centralną i północną część gminy i Równiny Bełżyckiej, zajmującej południową część gminy (Kondracki 1998). Na terenie obu subregionów (w regionalizacji fizycznogeograficznej posiadających rangę mezoregionów) w granicach zlewni Bystrej wyodrębniono jednostki niższej rangi, tzw. mikroregiony (Sadurska 1980). Są to: w obrębie Płaskowyżu Nałęczowskiego: Pagórki Wąwolnickie, Wierzchowina Rąbłowska, Dolina Bystrej, Wierzchowina Chruszczowska, Pagórki Rogalowskie, Niecka Karmanowicka i Wierzchowina Stocka, natomiast w obrębie Równiny Bełżyckiej: Działy Polkowszczyzny i Działy Rzeczyckie.

3. Położenie gminy na tle wieloprzestrzennych systemów ochrony przyrody i krajobrazu

Obszar gminy na kierunku wschód-zachód przecina korytarz ekologiczny związany z doliną Bystrej. Posiada on rangę regionalną (wojewódzką), łączy bowiem dolinne obszary chronione położone w centralnej części województwa (OCK „Dolina Ciemieni”, Nadwieprzański Park Krajobrazowy) z przebiegającym obrzeżem województwa lubelskiego paneuropejskim korytarzem doliny Wisły.

4. Przewodnie cechy środowiska przyrodniczego

Gmina Wąwolnica leży w obrębie jednostki tektonicznej o nazwie rów mazowiecko-lubelski, rozdzielającej platformę prekambryjską od platformy paleozoicznej. Jednostka ta, zwana również niecką brzeżną, wypełniona jest kompleksem skał jurajskich i kredowych. Powierzchnię podczwartorzędową tworzy podłoże skaliste zbudowane z utworów węglanowych, natomiast jego nadkład: w obrębie Płaskowyżu Nałęczowskiego – w części spągowej utwory glacialne i fluwioglacialne, a w części stropowej lessy i ich deluwia, natomiast w obrębie Równiny Bełżyckiej utwory glacialne, fluwioglacialne i limniglacialne. Na ogół tworzą one grunty jednorodne genetycznie i litologicznie, występujące warstwą równoległą do powierzchni topograficznej.

Ukształtowanie powierzchni terenu w gminie jest silnie zróżnicowane, od urozmaiconego w północnej lessowej części po monotonne w części południowej, o bardzo małych deniwelacjach, stanowiącej fragment rozległego zrównania ścinającego utwory węglanowe, przykrytego pozostałościami glin zwałowych, piaskami eluwialnymi i deluwiami lessowymi.

Gmina leży w opolsko-puławskiej dziedzinie klimatycznej, znajdującej się pod wpływami powietrza polarno-morskiego (60%) i polarno-kontynentalnego (34%). Dziedzina ta charakteryzuje się dość wysokimi w skali kraju średnimi rocznymi temperaturami powietrza (+ 7,8°C), dużymi amplitudami rocznymi temperaturami powietrza (23,8°C) i długim latem (ok. 100 dni). Zwraca uwagę największa na Lubelszczyźnie (42dni) liczba dni z optymalnymi dla człowieka temperaturami.

Dominują tereny odznaczające się bardzo korzystnymi warunkami klimatu lokalnego (tj. odnoszonego do dużych form rzeźby), w tym zwłaszcza radiacyjnymi i anemologicznymi.

W obszarze gminy występują dwa piętra wodonośne: kredowe i czwartorzędowe. Wody podziemne piętra kredowego krążą w systemie warstwowo-szczelinowym, a wody podziemne piętra czwartorzędowego – w systemie porowym. Złożone warunki krążenia, zróżnicowana zasobność oraz różna dostępność i jakość wód podziemnych, pozwalają na wyodrębnienie w obszarze gminy trzech regionów hydrograficznych:

- 1) doliny Bystrej,
- 2) obszarów wierzchwinowych z głównym poziomem wodonośnym w opokach i marglach kredowych,
- 3) obszarów wierzchwinowych pokrytych lessiem z użytkowym czwartorzędowym poziomem wodonośnym.

W obszarach pozadolinnych wody podziemne występują na głębokości poniżej 20 m. Odnaczają się dobrą jakością i wysoką wydajnością.

Sieć wód powierzchniowych jest bardzo rzadka i w zasadzie ogranicza się do doliny Bystrej. Jej dopływy są bardzo nieliczne i z reguły prowadzą wody tylko epizodycznie.

Skałą macierzystą gleb tworzą głównie utwory eoliczne (lessy), fluwioglacjalne (wodnolodowcowe) i glacialne (lodowcowe), rzadziej deluwialne (zmywowe), aluwialne (rzeczne) i węglanowe (skały podłoża podczwartorzędowego). Pod względem typologicznym przeważają gleby płowe.

Na przeważającym obszarze gminy roślinność potencjalną stanowi grąd lipowo-grabowy (*Tilio-Carpinetum*). Mniej żyzne i bardziej suche gleby tworzą siedliska borowej (*Quercus-Pinetum*) – te właśnie występują w południowej części gminy, a dominujące w dolinie Bystrej mady to siedliska dla lasu łęgowego (*Circaealinetum*).

Nie biorąc pod uwagę terenów rolnych, naturalna roślinność rzeczywista jest w głównych zarysach zgodna z roślinnością potencjalną. Żyzne siedliska lasu świeżego (Lśw) i lasu mieszanego świeżego (LMśw) zajmują różne formy grądu, na ogół zubożone o masowo wycinany dąb, natomiast siedliska borowe (BMśw) zajmują drzewostany sosnowo-dębowe z udziałem brzozy, rzadziej grabu. Tylko w rejonie Karmanowic występują fragmenty olsu, a w dolinie Bystrej – nadwodne zarośla olszowe. Występujące w jej obrębie siedliska łęgowe zajmują użytki zielone ze zbiorowiskami trawiastymi przekształconymi częstym podsiewaniem mieszanek, a także zbiorowiskami ziołoroślowymi. Niewielkie powierzchnie, poza doliną Bystrej również w okolicach Karmanowic, zajmują zbiorowiska wodne i szuwarowe, natomiast dość powszechnie są spotykane zbiorowiska ruderalne, towarzyszące terenom osadniczym i komunikacyjnym.

W obrębie fauny zwraca uwagę duża różnorodność gatunkowa wśród bezkręgowców, zwłaszcza owadów (motyli, ważek, chrzączek, jętek i widelnic). Miejscem ich koncentracji jest dolina Bystrej. Kilka rzadkich gatunków skorupiaków i mięczaków żyje w wodach Bystrej. Mniej zróżnicowana gatunkowo jest fauna kręgowców, ale i wśród nich można spotkać rzadkie gatunki. Spośród kręgloustych należą do nich minogi, spośród ryb – śluz i piskorz, spośród płazów – rzekotka drzewna, spośród gadów – jaszczurka żyworodna, spośród ssaków – bобр i kilka gatunków nietoperzy. Na terenie gminy stwierdzono występowanie 144 gatunków ptaków łęgowych lub prawdopodobnie łęgowych. Kilkanaście z nich (m.in. perkoz rdzawoszyi, podgorzałka, bączek, błotniak stawowy) należy do gatunków rzadko spotykanych.

5. Funkcjonowanie środowiska

Funkcjonowanie środowiska na poziomie ponadekosystemowym

O równowadze ekologicznej środowiska gminy i jej trwałych związkach z regionalnym przyrodniczym otoczeniem decyduje System Przyrodniczy Gminy (SPG). Został on wyodrębniony w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wąwolnica” oraz w „Ekofizjografii podstawowej gminy Wąwolnica”. Jest on aktywnym biologicznie i ciągłym przestrzennie układem, którego podstawę, mającą kluczowe znaczenie dla stabilizacji równowagi ekologicznej w gminie, tworzą:

- węzły ekologiczne o charakterze leśnym:
 - stawy w Celejowie,
 - ujście Potoku Witoszyńskiego do Bystrej;
- obszary łącznikowe:
 - korytarze ekologiczne:
 - dolina Bystrej,
 - doliny dopływów Bystrej,
 - ciągi leśno-zadrzewieniowe;
 - sięgacze ekologiczne.

Otoczenie przyrodnicze SPG posiada wyraźnie obniżone walory ekologiczne, miejscami podniesione zielenią śródpolną i zadrzewionymi wąwozami. Funkcjonalnie jest jednak ono związane z SPG, ponieważ zbyt intensywnie użytkowane (np. rolniczo bądź osadniczo) może niekorzystnie oddziaływać na chroniony planistycznie System Przyrodniczy.

Funkcjonowanie środowiska na poziomie ekosystemów

Znajdujące się w obszarze pozadolinny teren to głównie fragmenty agroekosystemów. Wyróżniają się:

- drastycznym ubóstwem gatunkowym zbiorowisk roślin hodowlanych,
- krótkotrwałością okresu wzrostu głównych producentów ekosystemów, tj. roślin hodowlanych,
- ciągłym burzeniem wytworzonych struktur troficznych, związanych z cykliczną wegetacją.

W dolinie Bystrej dominują:

- na skrzydłach (zakolach) doliny – procesy akumulacyjne organiczne,
- w strefie przykorytowej, związanej z przepływem wody – procesy akumulacyjne fluwialne.

6. Odporność środowiska

Naturalna odporność środowiska określa jego progowe możliwości eksploatacji (użytkowania), w wyniku której nie dochodzi do nieodwracalnych zmian (degradacji środowiska), bądź nie zostają jeszcze uruchomione procesy prowadzące do utraty walorów (przyrodniczych i użytkowych) przez środowisko lub deregulacji w jego funkcjonowaniu (tj. załamania równowagi przyrodniczej). Zależy głównie od położenia geologiczno-geomorfologicznego i stosunków wodnych danego terenu. Na terenach o dobrze rozwiniętej naturalnej szacie roślinnej rośnie w tym aspekcie znaczenie i tego elementu środowiska przyrodniczego. Ogólną (sumaryczną) naturalną odporność środowiska na degradację wyznacza najbardziej wrażliwy na antropopresję element środowiska przyrodniczego.

Rzeczywista odporność środowiska jest wypadkową ogólnej naturalnej odporności środowiska i skali (natężenia) różnych przejawów antropopresji. Najczęściej określa się ją dla hydrosfery, biosfery i pedosfery; litosfera (w aspekcie ukształtowania terenu) jest tym geokomponentem, który, z wyjątkiem eksploatacji górniczej, najtrudniej poddaje się działalności człowieka, zaś atmosfera, bardzo podatna na zanieczyszczenia, bardzo szybko ulega regeneracji, szczególnie w warunkach dobrej wentylacji poddawanego antropopresji obszaru.

W sytuacji silnie zróżnicowanego stopnia przepuszczalności utworów powierzchniowych, zwłaszcza w dolinie Bystrej, w której obok słabo przepuszczalnych torfów występują dobrze przepuszczalne mady, równie zróżnicowana jest odporność wód gruntowych na zanieczyszczenia powstające na powierzchni lub tuż pod nią; współczynnik filtracji waha się w granicach 10^{-3} do 10^{-10} , a współczynnik przepuszczalności (tzw. darcy) od 100 do 0,1. Na terenie gminy najmniej przepuszczalne są gliny zwalowe, a w dalszej kolejności utwory lessowe i lessopodobne (i tym samym dość silnie odporny jest czwartorzędowy poziom wodonośny), zaś najbardziej przepuszczalne są fluwioglacjalne utwory piaszczysto-żwirowe, co pociąga za sobą bardzo duże zagrożenie dla czystości wód gruntowych. Należą do nich w pierwszym rzędzie wody aluwialne występujące w dolinach rzecznych. Wiedza o skali potencjalnych zagrożeń płytkich wód podziemnych m.in. ułatwia podjęcie decyzji o sposobie utylizacji ścieków. Równie odporne, co wody czwartorzędowe krążące pod nakładem izolującym, są dość głębokie (na obszarach wierzchowinowych) wody kredowe.

W odróżnieniu od wód podziemnych, które są w różnym stopniu podatne na zanieczyszczenia, ale które posiadają małą zdolność do samooczyszczania się, wody powierzchniowe, szczególnie stojące, są bardzo wrażliwe na zanieczyszczenia chemiczne i bakteriologiczne. Szybko ulegają degradacji, ale równie szybko regenerują się (tzn. odzyskują pierwotną jakość) w przypadku usunięcia źródeł zanieczyszczeń.

Określając wrażliwość wód w obszarach przydolinnych należy pamiętać o łączności hydraulicznej wód podziemnych z wodami powierzchniowymi. Skażenie wód podziemnych skutkuje po pewnym czasie pogorszeniem się jakości wód powierzchniowych i odwrotnie, choć w tej drugiej sytuacji czas migracji zanieczyszczeń bywa o wiele dłuższy.

Odporność gleb na degradację, rozumianą jako zdolność do zapewnienia roślinom ciągłości wegetacji w warunkach antropopresji, ocenia się jako silnie zróżnicowaną. Taka ocena wynika z występowania obok gleb o słabej jakości (a tym samym o niewielkiej odporności na nawożenie chemiczne) również gleb odpornych, o wysokiej jakości. Jednak w odniesieniu do projektów zmiany planu ocena ta nie jest szczególnie istotna, ponieważ wśród nowych funkcji terenów nie mieści się intensywne rolnictwo czy ogrodnictwo, a tylko takie formy działalności rolniczej mogą mieć znaczenie w kontekście biogeochemicznej i geochemicznej odporności gleb.

Wrażliwość biosfery (tu rozumianej przede wszystkim jako szata roślinna), aczkolwiek bardzo ważna dla określenia sumarycznej odporności środowiska, w przedmiotowej sytuacji jest mniej istotna, ponieważ zmiany planu dotyczą terenów nieleśnych.

Oceniając sumaryczną odporność środowiska gminy:

- za obszary o dużej odporności należy uznać zwarte kompleksy leśne o powierzchni co najmniej 10 ha, z drzewostanami zgodnymi lub częściowo zgodnymi z siedliskami,
- za obszary o średniej odporności należy uznać siedliska łąkowe i torfowe w dolinie Bystrej, koncentracji zieleni śródpolnej (zadrzewienia, zarośla), a także tereny wierzchwinowe z pokrywą utworów lessowych i lessopodobnych (północna i centralna część gminy),
- za obszary o małej odporności należy uznać obszary pozbawione trwałej szaty roślinnej (zalesień, zadrzewień, zakrzewień), poddawane stałej antropopresji, a więc agroekosystemy i ekosystemy zdegradowane, którymi są głównie tereny zurbanizowane,
- za obszary o bardzo małej odporności należy uznać trwałe podmokłości, rozlewiska, strugi i strumienie, a także ekosystemy zdegradowane (poeksploatacyjne).

7. Walory przyrodniczo-krajobrazowe i stan ich prawnej ochrony

Gmina Wąwolnica jest bardzo atrakcyjna pod względem przyrodniczym i krajobrazowym. Bardzo wysokie walory przyrodnicze, wynikające z koncentracji cennych ekosystemów wodnych, łąkowych i leśnych, reprezentuje dolina Bystrej. Odznacza się ona również znaczącymi walorami krajobrazowymi, przejawiającymi się mozaikowością form użytkowania siedlisk. Odmienny charakter posiada krajobraz wierzchwin rozciągających się po obu stronach doliny Bystrej. Jest to harmonijny krajobraz wiejski, po południowej stronie ze zdyscyplinowaną na ogół zabudową, głównie zagrodową, zaś po północnej z zabudową na ogół rozproszoną i wieloma drobnoprzestrzennymi komponentami przyrodniczymi (zagajnikami i mokradłami).

Walory przyrodniczo-krajobrazowe gminy dokumentuje zarówno stan ich prawnej ochrony, jak i projekt jej rozszerzenia.

Ochroną prawną, na podstawie *ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody* [4], są objęte:

- 53 % obszaru gminy, znajdujące się w granicach Kazimierskiego Parku Krajobrazowego,
- 12 obiektów przyrody ożywionej (9 dębów szypułkowych, 1 wiąz szypułkowy i 2 topole białe) jako pomniki przyrody.

Wszystkie tereny planistyczne znajdują się w granicach Kazimierskiego Parku Krajobrazowego.

Do objęcia prawną ochroną wskazuje się:

- fragmenty krajobrazu kulturowego i naturalnego o wysokich walorach krajobrazowych i estetycznych – jako zespoły przyrodniczo-krajobrazowe o proponowanych nazwach: Dolina Celejowska, Łąki Bartłomiejowickie, Uroczysko Mareczkowe i Wąwozy Rąbłowskie;
- obiekty przyrody nieożywionej w liczbie 2 (profile osadów czwartorzędowych w Łopatkach i w zboczu doliny Bystrej w Rąbłowie) o proponowanych nazwach: Ścianka im. prof. Henryka Maruszczyka i Rąbłów;
- obiekty przyrody ożywionej w liczbie 7 (grupy drzew, pojedyncze drzewa, źródła).

8. Jakość środowiska

Ogólny stan środowiska gminy Wąwolnica należy uznać jako zadowalający. Najmniej korzystnie przedstawia się czystość wód powierzchniowych.

Pod względem czystości powietrza gmina Wąwolnica, podobnie jak cały powiat puławski, należy do tzw. strefy lubelskiej, którą w 2017 r. (Raport 2018):

- w odniesieniu do 10 rodzajów zanieczyszczeń (SO₂, NO₂, C₆H₆, CO, O₃ - według poziomu docelowego, Pb, As, Cd, Ni i PM_{2,5}) zaliczono do strefy A, co oznacza, że na obszarze gminy nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych stężeń tych zanieczyszczeń,
- w odniesieniu do dwóch rodzajów zanieczyszczeń (PM₁₀ i BaP) zakwalifikowano do klasy C (zanieczyszczenia o stężeniach powyżej poziomu dopuszczalnego bądź docelowego),
- w odniesieniu do ozonu (O₃) - według poziomu celu długoterminowego - zaliczono do klasy D2 (stężenia przekraczają poziom celu długoterminowego).

Monitoring czystości wód podziemnych był prowadzony w źródle w Rogalowie w 2009 r. Ocena wody źródłanej sporządzona na podstawie wskaźników fizykochemicznych wykazała II klasę czystości (wody dobrej jakości). O II klasie zadecydowały podwyższone wskaźniki zawartości wodorowęglanów, wapnia i żelaza wynikające z naturalnego składu tych wód.

Istotnym czynnikiem określającym stan środowiska przyrodniczego jest stan czystości rzek. Przez gminę Wąwolnica przepływa Bystra – rzeka, której jakość istotnie wpływa na ogólną ocenę jakości środowiska na

obszarze gminy. Ostatnie badanie miało miejsce w 2009 r. w punkcie pomiarowo-kontrolnym w Bochothnicy. Miało ono na celu ocenę stanu/potencjału ekologicznego rzeki. Określono go jako umiarkowany. Ten nienajlepszy stan wynikał z faktu, iż tylko 19,30% ludności korzystało z sieci kanalizacyjnej, podczas gdy z sieci wodociągowej aż 70%.

W bieżącej dekadzie stan jednolitych części wód powierzchniowych (jcwp) na terenie gminy nie był badany.

Kolejnym, po ściekach komunalnych i przemysłowych, źródłem zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych jest rolnictwo, które coraz częściej wykorzystuje chemiczne środki ochrony roślin oraz nawozy mineralne. Zagrożenie wywołane tymi czynnikami jest tym większe, że większa część gminy należy do obszarów o dużym i średnim zagrożeniu dla głównego poziomu wodonośnego.

Zagrożenie środowiska odpadami jest relatywnie niewielkie. Na terenie gminy wytwarzane są wyłącznie odpady komunalne. Składowane są na wysypisku komunalnym w Puławach.

Istotnym problemem jest natomiast zagrożenie gleb erozją wodną powierzchniową i wąwozową. Gmina jest zaliczona do grupy gmin, dla których stopień pilności ochrony gleb został określony jako najwyższy (pierwszy).

IV. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ISTNIEJĄCEGO ZAGOSPODAROWANIA

1. Zagospodarowanie terenu

Tereny objęte zmianą planu na przeważającym obszarze są użytkowane rolniczo. W niewielkiej części są zabudowane. Na terenach planistycznych w miejscowości Rąblów jest to zabudowa zagrodowa (1RM w obszarze I oraz 1RM i 2RM w obszarze II). Na terenie planistycznym w miejscowości Rogalów zabudowa jest reprezentowana przez starą szkołę oraz budynek jednorodzinny.

2. Oddziaływanie na środowisko istniejącego zagospodarowania

Oddziaływania na środowisko (definicje w rozdz. IX pkt 1) istniejącego zagospodarowania mają generalnie charakter: pozytywnie neutralny w obszarze upraw polowych i negatywny słaby w obrębie zabudowy zagrodowej.

Użytkowanie rolnicze wywołuje niewielką antropopresję, głównie dlatego, że z reguły ma ono charakter ekstensywny (macierz I). Oddziaływania negatywne słabe (pomijalne) na wody podziemne, florę i faunę mają charakter pośredni, krótko- lub długoterminowy, stały bądź chwilowy i z reguły ponadlokalny. Wynikają z terminów prac agrotechnicznych (orka, zbiory - sianokosy, żniwa, opryski itp.), a także z częstotliwości ruchu pojazdów silnikowych na drogach, zwłaszcza dojazdowych do pól (zanieczyszczenia powietrza, hałas). Oddziaływania gospodarki rolnej na florę i faunę przejawiają się również zwiększoną obecnością gatunków roślinnych (w obrębie fitocenozy) i zwierzęcych (w obrębie zoocenozy) związanych z agroekosystemami. Oddziaływania negatywne słabe na gleby i powietrze mają charakter bezpośredni lub pośredni, krótko-, średnio- lub długoterminowy, słaby bądź chwilowy i wynikają z przedostawania się zanieczyszczeń z dróg publicznych oraz maszyn rolniczych silnikowych, a także wskutek nawożenia i chemizacji rolnictwa. W warunkach pofałdowanej rzeźby terenu, oddziaływania rolniczego użytkowania terenu na ukształtowanie powierzchni ziemi są - jako jedyne wśród innych - umiarkowane.

Rolnicze użytkowanie ziemi jednoznacznie pozytywny wpływ wywiera na klimat i krajobraz. Pozytywny wpływ terenów rolnych na klimat przejawia się głównie zmniejszeniem częstotliwości występowania mgieł i oparów mgielnych (o ile nie występują podmokłe łąki, a tak jest w omawianej sytuacji) oraz stabilizacją wilgotności powietrza (tj. zawartością pary wodnej w powietrzu). O neutralnym oddziaływaniu można mówić w odniesieniu do ludzi, wód powierzchniowych oraz dóbr materialnych i kultury.

Zabudowa techniczna (w tym w obrębie siedlisk rolniczych) najczęściej generuje oddziaływania negatywne słabe (macierz II). Głównie są to: zanieczyszczenia powietrza pochodzące z tzw. niskiej emisji i ruchu komunikacyjnego, hałas generowany przez ruch pojazdów silnikowych oraz zanieczyszczenia wód (ścieki bytowe i ropopochodne). Zabudowa oddziałuje również negatywnie (ale w stopniu słabym) na krajobraz, podobnie jak infrastruktura liniowa (energetyczna, telekomunikacyjna i komunikacyjna).

Zabudowa techniczna istotny wpływ wywiera na rzeźbę terenu, ponieważ zaciera naturalne ukształtowanie powierzchni topograficznej; określenie tego oddziaływania jako umiarkowane (podobnie jak w odniesieniu do gleb pomimo całkowitej deformacji struktury jej wierzchniej warstwy), a nie znaczące, wynika stąd, że tego rodzaju przekształcenia obejmują niewielki obszar.

Z wyjątkiem oddziaływań na rzeźbę terenu i gleby, które mają charakter nieodwracalny, pozostałe można uznać za odwracalne przy zastosowaniu odpowiednich do zagrożenia rozwiązań sozotechnicznych.

I. Oddziaływania na środowisko (w tym znaczące) istniejącego zagospodarowania
R - tereny rolnicze

Oddziaływania	Rodzaj				Czas			Trwałość		Przestrzeń	
	Bezpośrednie	Pośrednie	Wtórne	Skumulowane	Krótkoterminowe	Średnio-terminowe	Długo-terminowe	Stale	Chwilowe	Lokalne	Ponad-lokalne
Receptory											
Różnorodność biologiczna			-/s				-/s			1	
Ludzie	0										
Rzeźba terenu	-/u						-/u	-/u		1	
Wody podziemne		-/s				-/s		-/s			pl
Wody powierzchniowe	0										
Powietrze		-/s			-/s				-/s		pl
Klimat				+			+	+			pl
Gleby		-/s					-/s	-/s		1	
Flora		-/s					-/s	-/s		1	
Fauna		-/s					-/s	-/s			pl
Spójność struktury ekologicznej i funkcji	0										
Krajobraz		+					+	+			pl
Zasoby naturalne	+						+	+			pl
Obszary Natura 2000	0										
Dobra materialne	0										
Dobra kultury	0										

Objaśnienia:

+ pozytywne oddziaływania

- negatywne oddziaływania:

/s słabe

/u umiarkowane

/z znaczące

Definicje oddziaływań i receptorów - patrz SŁOWNIK

0 brak oddziaływań

1 lokalne oddziaływania

pl ponadlokalne oddziaływania

II. Przewidywane oddziaływania na środowisko (w tym znaczące) istniejącego zagospodarowania RM - zabudowa zagrodowa

Oddziaływania / Receptory	Rodzaj				Czas			Trwałość		Przestrzeń	
	Bezpośrednie	Pośrednie	Wtórne	Skumulowane	Krótkoterminowe	Średnio-terminowe	Długo-terminowe	Stale	Chwilowe	Lokalne	Ponad-lokalne
Różnorodność biologiczna			-/s			-/s		-/s		1	
Ludzie				-/s			-/s	-/s		1	
Rzeźba terenu	-/s						-/u	-/u		1	
Wody podziemne		-/s				-/s			-/s	1	
Wody powierzchniowe	0										
Powietrze		-/s			-/s				-/s		pl
Klimat	0										
Gleby	-/u						-/u	-/u		1	
Flora		-/s					-/s	-/s		1	
Fauna		-/s					-/s	-/s		1	
Spójność struktury ekologicznej i funkcji ¹⁵				-/s			-/s	-/s			pl
Krajobraz				-/s							
Zasoby naturalne				-/s			-/s	-/s			1
Obszary Natura 2000	0										
Dobra materialne	0										
Dobra kultury	0										

Objaśnienia:

+ pozytywne oddziaływania

- negatywne oddziaływania:

/s słabe

/u umiarkowane

/z znaczące

Definicje oddziaływań i receptorów - patrz SŁOWNIK

0 brak oddziaływań

1 lokalne oddziaływania

pl ponadlokalne oddziaływania

1. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

Istniejące zagospodarowanie terenów objętych zmianą planu nie wywołuje znaczących oddziaływań.

2. Prognoza ostrzegawcza

Dotychczasowe zmiany, którym uległo środowisko naturalne w gminie Wąwolnica, związane z prowadzeniem inwestycji komunikacyjnych, przemysłowych oraz zagospodarowaniem terenu, nie spowodowały znaczących zmian w strukturze przyrodniczej i krajobrazowej gminy. Na jej terenie nie zlokalizowano dotąd obiektów szczególnie uciążliwych dla środowiska.

Również strategia rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego nie przewidują lokalizacji inwestycji, które mogłyby zmniejszyć wartość przyrodniczą i ekologiczną tego obszaru. Polityka ekologiczna gminy Wąwolnica jest skierowana na podniesienie odporności środowiska naturalnego i skuteczniejszej ochrony walorów przyrodniczych, co potwierdzają projekty utworzenia nowych obszarów chronionych. Polityka ta jest zgodna z „Kompleksowym programem rozwoju i aktywizacji gminy leżącej w obszarze chronionym na przykładzie gminy Wąwolnica w woj. lubelskim” (Harasimiuk red. 1998). W związku z tym poszukiwanie rozwiązań mających na celu zmianę dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu byłoby nieuzasadnione. Kształtowanie środowiska i krajobrazu na terenie gminy, w związku z lokalizacją na jej terenie Kazimierskiego Parku Krajobrazowego oraz fragmentów systemów ekologicznych o znaczeniu regionalnym, wiąże się z wprowadzeniem ograniczeń dotyczących zagospodarowania przestrzeni. Zgodnie z tymi zaleceniami dalsze zmiany zachodzące w środowisku będą polegały przede wszystkim na rekultywacji obszarów zdegradowanych oraz na prowadzeniu takiej gospodarki rolnej, która doprowadzi do ograniczenia dalszych niekorzystnych zmian w środowisku naturalnym.

Należy również podkreślić, że kontynuacja pewnych tendencji w zagospodarowaniu byłaby niekorzystna. Należą do nich:

- rozpraszanie zabudowy, głównie mieszkaniowej, w przestrzeni krajobrazowej gminy,
- rozwój osadnictwa bez pełnego zaplecza infrastrukturalnego (chodzi głównie o kanalizację sanitarną),
- rozwój zabudowy w strefie nadkrawędziowej doliny Bystrej w rejonie Zarzeki,
- rozwój zabudowy mieszkaniowej i infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w obszarze potencjalnego uzdrowiska Celejów.

Z krajobrazowego punktu widzenia niekorzystny jest również rozwój sukcesji leśnej na gruntach odłogujących w strefach eksponowanych.

V. PROBLEMY ŚRODOWISKOWE I CELE OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTÓW ZMIANY PLANU

1. Problemy ochrony środowiska

Projektowane zmiany planu nie generują szczególnie istotnych problemów środowiskowych w odniesieniu do podpisanych przez Polskę konwencji międzynarodowych w zakresie ochrony przyrody [125, 127, 128, 129]. Wywołują natomiast konieczność szczególnie starannych rozwiązań przestrzennych wynikających z potrzeb ochrony krajobrazu (o których traktuje Europejska Konwencja Krajobrazowa [124], ponieważ biorąc pod uwagę otwartość i wysoką wartość krajobrazu kulturowego w gminie istnieje zagrożenie jego zdysharmonizowania.

Z kolei, biorąc pod uwagę niewielką odporność kredowych wód podziemnych na degradację jakościową i rygory ochronne, do rangi zasadniczej spośród problemów związanych z ochroną zasobów naturalnych urasta zagadnienie ochrony wód przed zanieczyszczeniem, w tym wypadku głównie ściekami komunalnymi.

2. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym i regionalnym

2.1. Ochrona przyrody

W obszarze gminy najważniejsze cele ochrony przyrody o wymiarze ponadlokalnym określone są w *Uchwale Nr XXIX/407/2017 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 28 kwietnia 2017r. w sprawie Kazimierskiego Parku Krajobrazowego* (§2 i 3).

2.2. Ochrona krajobrazu

Cele ochrony krajobrazu na poziomie międzynarodowym wyraża ratyfikowana przez Polskę *Europejska Konwencja Krajobrazowa* [124]. Jest ona jednym z dwóch w kraju dokumentów (drugim jest *ustawa z dnia 24 kwietnia 2015r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu* [29], w których krajobraz jest postrzegany jako obszar, którego charakter jest wynikiem działania i interakcji czynników

przyrodniczych i/lub ludzkich. Nie jest więc traktowany rozdzielnie, raz jako krajobraz przyrodniczy i raz jako krajobraz kulturowy, a łącznie. Celem Konwencji jest promowanie ochrony, gospodarki i planowania krajobrazu.

Zmiany planu, wprowadzające zabudowę mieszkaniową na tereny otwarte antropogenizują przestrzeń, choć bez objawów jej degradacji.

2.3. Ochrona zasobów leśnych

Jakkolwiek ekosystemy leśne i zaroślowe funkcjonują w stabilnych warunkach abiotycznych (Ekofizjografia podstawowa gminy Wąwolnica 2005), to w sytuacji silnej antropopresji (rolnictwo, osadnictwo) są narażone na degradację. Przeciwdziałałoby jej objęcie lasów i zadrzewień statusem lasów glebochronnych (niemal wszystkie lasy na terenie gminy obiektywnie pełnią taką funkcję), ale obowiązujące uregulowania prawne, mało atrakcyjne dla właścicieli gruntów leśnych, nie zachęcają do starań o taki status lasów.

2.4. Ochrona zasobów wodnych

Główne zbiorniki wód podziemnych oraz zlewnie wód powierzchniowych, chronione są prawnie poprzez obejmowanie ich statusem obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych. Ochrona wód według *ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska* [7] polega na zapewnieniu ich jak najlepszej jakości, w tym utrzymywanie ilości wody na poziomie zapewniającym ochronę równowagi biologicznej, w szczególności przez utrzymywanie jakości wód powyżej albo co najmniej na poziomie wymaganym w przepisach oraz doprowadzanie jakości wód co najmniej do wymaganego przepisami poziomu, gdy nie jest on osiągnięty.

Wody podziemne i obszary ich zasilania podlegają ochronie, polegającej w szczególności na zmniejszaniu ryzyka zanieczyszczenia tych wód poprzez ograniczenie oddziaływania na obszary ich zasilania oraz utrzymywaniu równowagi zasobów tych wód, o czym mówi art. 59 pkt 1 *ustawy Prawo ochrony środowiska*.

W celu zapewnienia odpowiedniej jakości wody ujmowanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz zaopatrzenia zakładów wymagających wody wysokiej jakości, a także ze względu na ochronę zasobów wodnych, *ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne* [12] przewiduje możliwość ustanowienia stref ochronnych ujęć wody oraz obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych, w których obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów oraz korzystania z wody w celu ochrony zasobów tych wód przez degradacją.

Obszary objęte zmianą planu znajdują się w środkowo-zachodniej części GZWP nr 406. W związku z brakiem odpowiedniej izolacji oraz wzmożoną eksploatacją wód podziemnych, dla obszarów szczególnie narażonych na degradację wód podziemnych, zwłaszcza wychodni zawodnionych utworów kredowych, na podstawie art. 140 ust. 2 *ustawy Prawo wodne* [12] dopuszcza się wprowadzenie do zasad zagospodarowania przestrzennego i użytkowania terenów zakazów wznoszenia obiektów budowlanych oraz wykonywania robót lub innych czynności, które mogą spowodować trwałe zanieczyszczenie gruntów lub wód, a w szczególności **lokalizowania inwestycji zaliczonych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko**. Projekt ochrony GZWP Nr 406 według dokumentacji hydrogeologicznej określającej warunki hydrogeologiczne tego zbiornika nie proponuje wprowadzenia w omawianych obszarach szczególnych ograniczeń w zagospodarowaniu, a jedynie ogólne, które obowiązywałyby na większości proponowanego obszaru ochronnego tego zbiornika.

Na obszarach ochrony pośredniej ujęć wody na podstawie art. 130 *ustawy Prawo wodne*, może być zabronione lub ograniczone wykonywanie robót oraz innych czynności powodujących zmniejszenie przydatności ujmowanej wody lub wydajności ujęcia. Na terenie gminy nie ustanowiono tego rodzaju stref i nie przewiduje się ich utworzenia.

Jednym z narzędzi mającym na celu usprawnienie procesu osiągania celów środowiskowych jest realizacja ustaleń *Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły* [75], który jest podstawowym dokumentem planistycznym w zakresie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły. Głównym celem jest osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód do 2015 roku, co wynika z Ramowej Dyrektywy Wodnej [112], zapisy której transponowane zostały do prawodawstwa krajowego, m. in. do *ustawy Prawo wodne*. Osiągnięciu dobrego stanu wszystkich wód mają służyć cele środowiskowe. Celem środowiskowym dla jednolitych części wód powierzchniowych jest ochrona, poprawa oraz przywracanie stanu jednolitych części wód powierzchniowych, aby osiągnąć dobry stan tych wód. Wśród celów środowiskowych dla wód podziemnych wymienia się: zapobieganie dopływowi lub ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych; zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych; zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych oraz wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego wskutek działalności człowieka.

W myśl art. 67 i 68 *ustawy Prawo wodne*, dopuszczalne jest nieosiągnięcie dobrego stanu oraz niezapobieżenie pogorszeniu stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych, jeżeli:

- jest ono skutkiem nowych zmian właściwości fizycznych jcw;
- wynika ze zmian poziomu zwierciadła wód podziemnych;
- podejmowane są wszelkie działania, **aby łagodzić skutki negatywnych oddziaływań na stan jednolitych części wód**;

- przyczyny zmian i działań są uzasadnione **nadrzędnym interesem publicznym**, a pozytywne efekty dla środowiska i społeczeństwa związane z ochroną zdrowia, **utrzymaniem bezpieczeństwa** oraz zrównoważonym rozwojem, przeważają nad korzyściami utraconymi w następstwie tych zmian i działań;
- zakładane korzyści wynikające ze zmian i działań nie mogą zostać osiągnięte przy zastosowaniu innych działań, korzystniejszych z punktu widzenia interesów środowiska, ze względu na negatywne uwarunkowania wykonalności technicznej lub nieproporcjonalnie wysokie koszty w stosunku do spodziewanych korzyści.

Wszystkie trzy tereny planistyczne znajdują się w obszarze scalonej części wód powierzchniowych o kodzie i nazwie SWO197 Bystra. W ich rejonie zidentyfikowano jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) o następujących kodach, nazwach i charakterystykach:

- PLRW200062386 **Bystra do dopływu spod Wąwolnicy**, o typie *potok wyżynny węglanowy z substratem drobnoziarnistym na lessach i lessopodobnych* i statusie *naturalna część wód*. Odnacza się złym stanem (potencjałem) ekologicznym i jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów i środowiskowych. Celem dla każdej JCWP jest osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego, a cel ten dla przedmiotowej JCWP jest zagrożony ze względu na brak możliwości technicznych. W związku z tym przedłużono termin osiągnięcia celu ustalając go na 2021 r. W zlewni JCWP występuje presja komunalna. W programie działań zaplanowano działania podstawowe obejmujące uporządkowanie gospodarki ściekowej, które są wystarczające, aby zredukować tę presję w zakresie wystarczającym dla osiągnięcia dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia działań, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2021.
- PLRW2000923899 **Bystra od dopływu spod Wąwolnicy do ujścia**, o typie *mała rzeka wyżynna węglanowa* i statusie *naturalna część wód*. Odnacza się złym stanem (potencjałem) ekologicznym i jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych. Celem dla każdej JCWP jest osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego, a cel ten dla przedmiotowej JCWP jest zagrożony ze względu na brak możliwości technicznych, w związku z tym przedłużono termin osiągnięcia celu ustalając go na 2021 r. W zlewni JCWP nie zidentyfikowano presji mogącej być przyczyną występujących przekroczeń wskaźników jakości. Konieczne jest dokonanie szczegółowego rozpoznania przyczyn w celu prawidłowego zaplanowania działań naprawczych. Rozpoznanie przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu zapewni realizację działań na poziomie krajowym: utworzenie krajowej bazy danych o zmianach hydromorfologicznych, przeprowadzenie pogłębionej analizy presji pod kątem zmian hydromorfologicznych, opracowanie dobrych praktyk w zakresie robót hydrotechnicznych i prac renaturalizacji wód powierzchniowych.

Przyjęte w projektach zmiany planu zasady kształtowania i rozwoju infrastruktury hydrosanitarniej zapobiegają zwiększeniu ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP.

Tereny objęte zmianą planu znajdują się w obrębie jednolitej części wód podziemnych o numerze JCWPd 88 i identyfikatorze UE PLGW200088. Jednostka ta obejmuje zlewnie prawostronnych dopływów Wisły (Wyznicy, Chodelki, Bystrej i Kurówki) od ujścia Sanu do ujścia Wieprza. Odnacza się dobrym stanem ilościowym i chemicznym zasobów, a także brakiem zagrożenia niespełnieniem celów środowiskowych.

Projektowane zagospodarowanie terenu nie stwarza zagrożenia dla zasobów wód podziemnych.

2.5. Ochrona klimatu

W odniesieniu do ochrony klimatu w kontekście narastającej antropopresji na atmosferę, podstawowym dokumentem określającym warunki stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego w obliczu ryzyk, jakie niosą ze sobą zmiany klimatu, jest *Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030* (SPA). Celem głównym SPA jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu, a do celów szczegółowych należą:

1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska;
2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich;
3. Rozwój transportu w warunkach zmiany klimatu;
4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu;
5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu;
6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

Projekty zmiany planu specjalnie nie utrudniają realizacji jakiegokolwiek z wymienionych celów, ponieważ nie stoją w konflikcie z działaniami, jakie przedmiotowy dokument uznaje za niezbędne dla spełnienia tych celów. W pierwszym rzędzie dotyczy to celu 1. (a w szczególności kierunku działań 1.4 – ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu), na realizację którego wpływ zmiany planu nie wpływa utrudniająco. Podkreśla się, że nowa zabudowa lokalizowana jest w obszarach ubogich przyrodniczo, tj. bezleśnych i pozbawionych najcenniejszych, z punktu widzenia różnorodności biologicznej, siedlisk wodno-błotnych.

3. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu lokalnym

Do zagrożeń środowiska przyrodniczego i krajobrazu kulturowego nawiązują cele ochrony środowiska i krajobrazu oraz zasady zagospodarowania przestrzennego zawarte w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Należą do nich:

- w zakresie kształtowania struktury przestrzennej osadnictwa:
 - przeciwdziałanie rozpraszaniu się zabudowy i koncentracja wokół wykształconych już jednostek osadniczych;
- w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i jego zasobów oraz ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków:
 - prowadzenie działalności społecznej i gospodarczej zgodnie z wymogami ochrony walorów i zasobów przyrodniczych,
 - zapewnienie spójności przestrzennej najcenniejszych obszarów pod względem przyrodniczym gminy;
- w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom stanu sanitarnego środowiska:
 - rozbudowa sieci kanalizacyjnej,
 - ograniczanie emisji zanieczyszczeń poprzez preferowanie ekologicznych paliw w indywidualnych oraz zbiorowych systemach ogrzewania,
 - modernizacja indywidualnych systemów kanalizacji zgodnie z wymaganiami ochrony środowiska.

W świetle zagrożeń hydrosfery pierwszoplanowym celem ochrony środowiska jest rozwój kanalizacji sanitarnej w obrębie wiejskich jednostek osadniczych. Cel ten ma związek z ładem przestrzennym; im bardziej nowa zabudowa będzie się rozwijać w sposób zdyscyplinowany, tzn. z tendencją do koncentracji, tym szybszy i mniej kosztowny będzie rozwój sieci kanalizacyjnych.

W zakresie ochrony przyrody szczególnie istotna jest ochrona przed degradacją terenów wskazanych do ochrony na podstawie *ustawy o ochronie przyrody*. Obecnie znajdują się one pod ochroną planistyczną (rozdz. III pkt 7), która z natury rzeczy ma mniejszą skuteczność niż ochrona prawna.

Projektowane zmiany planu nie naruszają integralności przestrzennej żadnego z obszarów wskazanych do ochrony prawnej.

VI. SPÓJNOŚĆ PROJEKTÓW ZMIANY PLANU Z POLITYKĄ OCHRONY ŚRODOWISKA NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM I KRAJOWYM

1. Spójność projektów zmiany planu z polityką ochrony środowiska w Unii Europejskiej

Głównymi celami współczesnej polityki ekologicznej w UE są:

- 1) ochrona, zachowanie i podtrzymanie jakości środowiska,
- 2) ochrona zdrowia ludzi,
- 3) ostrożne i racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych,
- 4) podejmowanie działań zmierzających do rozwiązania regionalnych i światowych problemów związanych ze środowiskiem.

Do głównych dokumentów traktatowych politykę tę bliżej określających i do których w jakimś zakresie można odnieść ustalenia projektów zmian planu należą następujące dokumenty:

- 1) Europejska Perspektywa Rozwoju Przestrzennego (EPRP, ang. ESDP) z 1999 r.;
- 2) Decyzja nr 1600/2002 WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 lipca 2002 r. ustanawiająca szósty wspólnotowy program działań w zakresie środowiska naturalnego;
- 3) Strategia Lizbońska i uzupełniająca ją Strategia Zrównoważonego Rozwoju Unii Europejskiej, zwana także Strategią Goeteborską [COM (2001) 264];
- 4) Strategia zrównoważonego rozwoju gospodarowania zasobami naturalnymi [COM9 (20030572)] z 21 października 2003 r.

EPRP stanowi ramy dla politycznych strategii sektorowych mających wpływ na rozwój przestrzenny państw członkowskich, a jej głównym celem jest przyczynianie się do zrównoważonego i trwałego rozwoju terytorium europejskiego. Projekty zmiany planu pozytywnie odpowiadają na jeden z trzech celów EPRP, tj. zrównoważony rozwój, ochrona, rozsądne zarządzanie dziedzictwem kulturowym (uwzględnienie istniejących obszarów chronionych), a przyjęte kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej (m.in. teleinformatyki i elektroenergetyki, w tym ekoenergetyki) umożliwiają korzystną ewolucję obszarów wiejskich -jednego z czterech istotnych obszarów UE (obok obszarów miejskich, sektora transportowego oraz dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego), które wzajemnie na siebie oddziałują i w istotny sposób wpływają na rozwój przestrzenny.

Decyzja nr 1600/2002 WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 lipca 2002 r. ustala przede wszystkim zadania i obszary priorytetowe w zakresie:

- przeciwdziałania zmianie klimatu,
- działania w sprawie przyrody i różnorodności biologicznej,

- działania w sprawie środowiska naturalnego, zdrowia i jakości życia,
- działania w sprawie zrównoważonego wykorzystania i gospodarowania zasobami naturalnymi i odpadami,
- działania w sprawie zagadnień międzynarodowych.

Spójność obu dokumentów przejawia się:

- w odniesieniu do klimatu - preferowaniem w energetyce niskoemisyjnych paliw;
- w odniesieniu do przyrody - uwzględnieniem istniejących obszarów chronionych (Kazimierski Park Krajobrazowy)
- w odniesieniu do środowiska naturalnego - dążeniem do wysokiego poziomu ochrony wód powierzchniowych i gruntowych poprzez rozwój kanalizacji sanitarnej, a także dążeniem do osiągnięcia wyższej jakości powietrza poprzez rozwój gazyfikacji;
- w sprawie zrównoważonego gospodarowania zasobami naturalnymi i odpadami - dążeniem do stosowania właściwych technologii recyklingu i przetwarzania odpadów (zgodnie z „Planem gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2017”, którego ustalenia projekty zmiany planu uwzględniają).

Do projektów zmian planu można odnieść w pozytywnym sensie jeden z celów strategicznych obu strategii (Lizbońskiej i Goeteborskiej), jakim jest odpowiedzialne gospodarowanie zasobami naturalnymi, w tym glebami, ponieważ względna koncentracja zabudowy, jaką ustalają projekty, sprzyja realizacji tego celu.

2. Spójność projektów zmiany planu z polityką ochrony środowiska na poziomie krajowym

Politykę ochrony środowiska na poziomie krajowym określają przede wszystkim:

- *Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 (PEP)*, (2008),
- *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030* (2012),

a wybrane elementy tej polityki zawarte są również w:

- *Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015 (SRK)*,
- *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie (KSRR)*,
- *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR)*.

Cele i zadania związane z ochroną środowiska, definiowane na poziomie krajowym, określa głównie *Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 (PEP)*. Można uznać, że ustalenia projektów zmiany planu w zakresie ochrony środowiska mieszczą się w celach średniookresowych priorytetu „Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego”, zgodnie z którymi jednym z kierunków działań jest dalsza redukcja emisji SO₂, NO₂ i pyłu drobnego z procesów wytwarzania energii. Proponowane nowe funkcje terenu wpisują się w jeden z celów i zadań systemowych PEP, tj. ekologizację planowania przestrzennego i użytkowania terenu, ponieważ minimalizuje obciążenie środowiska zanieczyszczeniami. Politykę ekologiczną państwa na kolejne lata, tj. po roku 2016, określa projekt *Polityki Ekologicznej Państwa 2030*.

W KPZK ważnym celem /zadaniem/ problemem jest przeciwdziałanie zagrożeniu utraty bezpieczeństwa energetycznego, m.in. poprzez dywersyfikację kierunków i bezpieczeństwa dostaw surowców energetycznych, a także rozwój i modernizację infrastruktury energetycznej. W projektach zmiany planów odpowiedzią na to zagrożenie jest preferencja paliw niskoemisyjnych.

VII. PROGNOZA WPŁYWU PROJEKTÓW ZMIANY PLANU NA FUNKCJONOWANIE I JAKOŚĆ ŚRODOWISKA

1. Czynniki, które będą oddziaływać na środowisko w wyniku zagospodarowania terenów zgodnie z ich przeznaczeniem

W wyniku realizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na funkcjonowanie i jakość środowiska oddziaływać będą:

- zabudowa techniczna w postaci zabudowy kubaturowej oraz nawierzchni dróg,
- zanieczyszczenia powietrza (pyły i gazy) jako efekt funkcjonowania systemów grzewczych (o ile będą oparte o paliwa stałe) i pojazdów samochodowych (tlenek węgla, dwutlenek azotu, dwutlenek siarki, węglowodory, pył),
- ścieki bytowe i deszczowe,
- odpady komunalne i budowlane.

W wyniku realizacji zabudowy zagrodowej na potrzeby obsługi rolnictwa dodatkowo na środowisko mogą oddziaływać odpady rolnicze organiczne, a także środki chemiczne (pestycydy i herbicydy), stanowiące w katalogu odpadów grupę agrochemikaliów zawierających substancje niebezpieczne (o kodzie 02 01 08) [51].

2. Obszary pozostające w zasięgu oddziaływania wynikającego z realizacji ustaleń projektów zmiany planu

Rzeczywiste oddziaływanie realizacji ustaleń dokumentów planistycznych (w tym wypadku zmian planu) na jakość środowiska i jego funkcjonowanie wynika z jednej strony od przeznaczenia terenów, a z drugiej strony - od wrażliwości na antropopresję ich otoczenia przyrodniczego z uwzględnieniem istniejących i przewidywanych powiązań ekologicznych w sąsiedztwie tych terenów.

W odniesieniu do terenów objętych zmianami planu, polegających na wprowadzeniu zabudowy zagrodowej, a także mieszkaniowej jednorodzinnej, oddziaływanie to w aspekcie ekologicznym będzie miało zasięg lokalny. Za zasięg lokalny przyjmuje się spodziewany wpływ skutków realizacji ustaleń projektów planów w obrębie kształtującego się geokompleksu.

3. Prognoza oddziaływania realizacji projektów zmiany planu na poszczególne elementy środowiska, z uwzględnieniem zależności pomiędzy tymi elementami i między oddziaływaniami na te elementy

3.1. Zmiany w obrębie poszczególnych elementów środowiska

3.1.1. Zmiany w obrębie powierzchni ziemi

Zmiany w obrębie powierzchni ziemi, rozumianej w postaci definicji zawartej w *Ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska* [7], polegać będą przede wszystkim na ubytku powierzchni biologicznie czynnej, a także do ewolucji charakteru gleb w otoczeniu zabudowy.

Przekształcenia powierzchni ziemi będą nieznaczne i związane z niwelacją terenu pod planowaną zabudowę. Nie wystąpi techniczno – przestrzenne rozdrobnienie powierzchni biologicznie czynnej.

3.1.2. Zmiany w hydrosferze

Zagospodarowanie terenów objętych zmianami planu nie wpłynie znacząco na warunki krążenia wód podziemnych i spływu wód powierzchniowych, nie tylko dlatego, że są one zlokalizowane w obszarze bezwodnym (pozbawionym sieci wód powierzchniowych) i z wystarczająco głęboko (poniżej 2m) występującym pierwszym poziomem wodonośnym, ale i z uwagi na to, że przewidziane jest wyłącznie zaopatrzenie w wodę z sieci gminnych. Można jedynie prognozować, że na skutek uszczelnienia podłoża zabudową techniczną wystąpi minimalne zmniejszenie infiltracyjnego zasilania warstwy wodonośnej, ale ze względu na ogół znacząco duże minimalne wskaźniki powierzchni biologicznie czynnej – pozostanie to bez większego wpływu na zmiany w położeniu zwierciadła wód podziemnych.

3.1.3 Zmiany w klimacie lokalnym

Podobnie mało znaczące zmiany zaistnieją w obrębie klimatu lokalnego, tzn. topoklimatu, odnoszonego do podstawowych form ukształtowania terenu (dolin, zboczy, wierzchowin, itp.). Nie zostanie bowiem w istotny sposób naruszona rzeźba terenu (a tylko jej radykalne przekształcenie może wpłynąć na charakterystykę elementów klimatu), a spodziewana maksymalna wysokość budynków (do 9 m) – nie zmodyfikuje cyrkulacji powietrza.

Pewne zmiany w mikroklimacie warstwy (ograniczonej do przygruntowej warstwy powietrza nad jednolitym podłożem do 2 m miąższości) zaistnieją w wyniku przyrostu powierzchni pod zabudowę techniczną; spowoduje on wzrost (choć tylko w ułamkach stopnia Celsjusza) temperatury radiacyjnej podłoża, co prowadzić będzie do nieznacznego podwyższenia progu zawartości pary wodnej w powietrzu.

3.1.4. Zmiany w pedosferze

Zmiany w obrębie pokrywy glebowej polegać będą na ewolucji charakteru gleb w otoczeniu zabudowy mieszkaniowej w kierunku kulturoziemów typu ogrodowego. Degradacja pokrywy glebowo roślinnej nie przekroczy 15% (Siuta, 1995).

3.1.5 Zmiany w szacie roślinnej

Przewidywane zmiany w szacie roślinnej będą podążać w korzystnym dla środowiska i krajobrazu kierunku. Polegać będą na większym nasyceniu obszarów objętych zmianami planu zielenią ogrodową i rekreacyjną. Spodziewana jest również ekspansja, choć umiarkowana, roślinności ruderalnej.

3.1.6. Zmiany w świecie zwierząt

Zmiany planu wprowadzające zabudowę zagrodową na tereny pozostające dotychczas w użytkowaniu rolniczym nie pociągną za sobą istotnych zmian w świecie zwierząt, zarówno w strukturze gatunkowej, jak i wielkości populacji. Są to tereny zasiedlone przez gatunki synantropijne i związane z agroekosystemami i zmiana przeznaczenia pojedynczych działek pozostanie bez wpływu na faunę. Przekształcenia w obrębie zoocenozy glebowych będą konsekwencją przemieszczania mas ziemnych w trakcie realizacji inwestycji budowlanych.

3.2. Zmiany w funkcjonowaniu środowiska

Na ekologiczne funkcjonowanie środowiska na poziomie ekosystemów w obrębie i sąsiedztwie terenów objętych zmianami planu silnie rzutują procesy biologiczne właściwe agroekosystemom i wszędzie tam zmiany w ich przebiegu wskutek przekształceń pokrywy glebowo-roślinnej będą istotne.

Również funkcjonowanie Systemu Przyrodniczego Gminy (SPG) nie będzie, w wyniku realizacji zmian planu, w znaczący sposób zmodyfikowane. Zmieniające przeznaczenie tereny znajdują się poza SPG.

4. Prognoza wpływu realizacji projektów zmiany planu na jakość środowiska

4.1. Prognoza oddziaływania projektów zmiany planu na warunki aerosanitarnie

Projekt zmiany planu prowadzą do emisji zanieczyszczeń do powietrza, przy czym będzie to:

- emisja punktowa, której źródłem będą paleniska domowe w zabudowie zagrodowej w Rąblowie (obszary I i II) i mieszkaniowej jednorodzinnej w Rogalowie,
- emisja liniowa – komunikacyjna, której źródłem będą drogi: powiatowa, gminne i wewnętrzne w Rąblowie, oraz wewnętrzne w Rogalowie.

Można przewidywać, że wpływ punktowych źródeł emisji zanieczyszczeń na stan higieny atmosfery będzie mały, ze strony palenisk domowych ze względu na niewielką ich ilość i uciążliwość (plan dopuszcza jedynie paliwa niskoemisyjne), a ze strony dróg – ze względu na mało odczuwalny wzrost ruchu komunikacyjnego.

4.2. Prognoza oddziaływania projektów zmiany planu na warunki hydrosanitarnie

Jednym z ubocznych efektów realizacji projektów zmian planu będą ścieki komunalne wytwarzane na terenach zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej. Przyjęte w projektach warunki odprowadzenia ścieków gwarantują bezpieczeństwo ekologiczne ponieważ zakładają docelowo odprowadzenie ścieków do kanalizacji zbiorczej, a do tego czasu dopuszczają głównie odprowadzenie nieczystości ciekłych do krytego zbiornika bezodpływowego. Wyjątkiem jest Rogalów, gdzie projekt zmiany planu dopuszcza realizację przydomowej oczyszczalni ścieków. Oba projekty odwołują się przy tym (choć nie wprost) do przepisów szczególnych określających dopuszczalną jakość ścieków wprowadzanych do środowiska wodnego [69]. W odniesieniu do oczyszczalni przydomowej wskazane odwołanie się do przepisów szczególnych określających dopuszczalną jakość ścieków wprowadzanych do wód lub ziemi [58].

4.3. Prognoza oddziaływania projektów zmiany planu na stan sanitarny gleb i ziemi

W trakcie realizacji projektów budowlanych powstawać będą odpady materiałów budowlanych i ziemia z wykopów pod fundamenty budynków mieszkalnych i gospodarczych. Podczas funkcjonowania tych obiektów wytwarzane będą głównie odpady komunalne. Jako sposób utylizacji odpadów projekty zmiany planu ustalają ich gromadzenie w lokalnych punktach gromadzenia odpadów z obowiązkiem wywożenia na składowisko zlokalizowane poza obszarem objętym planami.

„Plan gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego...” przewiduje utylizację odpadów komunalnych pochodzących z terenu gminy w Zakładzie Zagospodarowania Odpadów w Puławach.

Pewne zagrożenie dla wierzchniej warstwy glebowej stanowić będzie komunikacja. Zanieczyszczenie gleb metalami w strefach oddziaływania toksycznych składników spalin na glebę w pasach drogowych będzie się kształtować na poziomie naturalnym lub podwyższonym (na parkingach), ale prawdopodobnie w granicach wartości dopuszczalnych [87].

4.4. Prognoza wpływu realizacji projektów zmiany planu na klimat akustyczny

Źródłem hałasu będzie komunikacja. Nie prognozuje się przekroczeń określonych prawem dopuszczalnych poziomów hałasu dla terenów chronionych akustycznie [42, 43].

4.5. Prognoza oddziaływania na środowisko infrastruktury elektroenergetycznej

Klimat elektroenergetyczny jest jednym z elementów warunków życia człowieka i świadczy o jakości środowiska. W związku z tym podlega ochronie na mocy przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* [7], a jego dopuszczalne wartości zostały skodyfikowane [89].

Źródłem szkodliwego dla człowieka promieniowania niejonizującego są pola elektromagnetyczne o częstotliwości 50 Hz wytwarzane przez napowietrzne linie energetyczne WN, SN i nN. Zmiany planu adaptując te linie (SN) wyznaczają wzdłuż nich pasy techniczne – strefy ochronne wolne od zabudowy. Nowe elektroenergetyczne urządzenia liniowe będą realizowane głównie w pasach drogowych. Najczęściej będą to sieci średnich i niskich napięć.

Należy podkreślić, że motywowane względami ochrony krajobrazu zalecenie zasilania kablowego ma również znaczenie dla jakości środowiska, ponieważ realizacja tego zalecenia będzie prowadzić do ograniczenia oddziaływania infrastruktury elektroenergetycznej.

5. Ryzyko wystąpienia poważnej awarii

Projektowane zmiany planu nie wywołują ryzyka wystąpienia poważnej awarii, to jest zdarzenia w rozumieniu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* [7].

VIII. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROJEKTÓW ZMIANY PLANU

1. Definicje i kryteria oddziaływań

Oddziaływania na środowisko prognozuje się głównie pod kątem:

- charakteru oddziaływań wyróżniając oddziaływania: pozytywne, negatywne i brak oddziaływań;
- rodzaju oddziaływań, wyróżniając oddziaływania: bezpośrednie, pośrednie, wtórne i skumulowane;
- czasu oddziaływań, wyróżniając oddziaływania: krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe;
- częstotliwości oddziaływań, wyróżniając oddziaływania stałe i chwilowe;
- zasięgu oddziaływań, wyróżniając oddziaływania lokalne i ponadlokalne;
- intensywności oddziaływań, wyróżniając oddziaływania: słabe, umiarkowane i znaczące;
- trwałości oddziaływań, wyróżniając oddziaływania: odwracalne, częściowo odwracalne i nieodwracalne.

Ponadto, obraz możliwych oddziaływań dopełniają, występujące rzadko:

- w zakresie częstotliwości – oddziaływania incydentalne, będące skutkiem poważnych awarii (rozdz. VII pkt 5),
- w zakresie zasięgu – oddziaływania regionalne, ponadregionalne i transgraniczne (rozdz. XIV).

W zależności od rodzaju przeznaczenia terenu, jego zagospodarowanie może generować oddziaływania na środowisko zarówno **pozytywne** (korzystne), jak i **negatywne** (niekorzystne). Szczególnie istotne jest przewidywanie tych drugich, ponieważ właśnie one najczęściej powstają w wyniku zmian w zagospodarowaniu (użytkowaniu) terenu i, aby im zapobiegać, bądź je minimalizować, istnieje potrzeba identyfikacji tego rodzaju oddziaływań. Potrzeba ta legła u podstaw idei sporządzania prognoz.

W obowiązującym ustawodawstwie brak definicji **negatywnych oddziaływań na środowisko**. Dla potrzeb niniejszego dokumentu przyjęto, że jakkolwiek prowadzą one do pogorszenia stanu środowiska bądź zmiany charakterystyki jego konstytutywnych cech, to spodziewana skala zmian nie uprawdopodobnia naruszenia określonych prawem standardów jakości środowiska.

Również termin **znaczące oddziaływania na środowisko** nie jest zdefiniowany w obowiązujących ustawach. Dążąc do możliwie najbardziej precyzyjnego rozróżnienia obu terminów oparto się o literaturę przedmiotu i trwającą już ponad 25 lat praktykę sporządzania prognoz. Zgodnie ze stanowiskami prezentowanymi w publikacjach specjalistycznych, a także z najczęściej stosowanymi w prognozach kryteriami, o znaczącym oddziaływaniu na środowisko można mówić w sytuacji dużego prawdopodobieństwa naruszenia standardów jakości środowiska, bądź degradacji (z nieodwracalną włącznie) szczególnie cennych walorów przyrodniczych lub krajobrazu. Znaczące oddziaływania prowadzą również do deregulacji środowiska, przejawiającej się okresowym lub trwałym zakłóceniem procesów naturalnych, np. hydrologicznych (podtopienia, przesuszenia), glebotwórczych (jałowienie gleby), rzeźbotwórczych (aktywizacja erozji), ekologicznych (fragmentacja środowiska) itp.

Gradację negatywnych oddziaływań uzupełniono o dwa kolejne kwantyfikatory:

- oddziaływania słabe (pomijalne),
- oddziaływania umiarkowane.

W analizie oddziaływań znaczenie mają tylko oddziaływania umiarkowane i znaczące, umiarkowane - dlatego, że trwające w dłuższym okresie czasu mogą przeradzać się (w skutkach) w oddziaływania znaczące, a znaczące - dlatego, że nie ograniczane już we wczesnej fazie funkcjonowania nowego zagospodarowania terenu mogą prowadzić do nieodwracalnych negatywnych zmian w środowisku, względnie do zmian odwracalnych, ale bardzo dużym kosztem. Oddziaływania umiarkowane wymagają działań minimalizujących negatywne skutki, a oddziaływania znaczące - działań mitygujących (realnie do poziomu umiarkowanego), bądź rozwiązań alternatywnych.

Spośród rodzajów oddziaływań najwięcej trudności w ich identyfikacji nastęrczają **oddziaływania skumulowane**, rozumiane jako te, które wynikają z łącznego działania skutków realizacji analizowanego przedsięwzięcia (planu, programu, strategii itp.), a także skutków spowodowanych przez inne działania, obecnie występujące, dokonane w przeszłości, bądź przewidywane (Engel 2009). Trudności te wynikają głównie z braku danych dotyczących możliwych przyszłych działań (oddziaływań), ale również niewystarczających informacji o zrealizowanych (i będących źródłem oddziaływań) przedsięwzięć.

Prognozowane oddziaływania na receptory, tj. ludzi oraz elementy środowiska przyrodniczego i kulturowego (patrz słownik), przedstawiono zarówno w formie opisowej, jak i za pośrednictwem macierzy. Odrębnej analizie i ocenie (rozdz. IX) poddano spodziewane oddziaływania na przedmiot ochrony i integralność obszarów Natura 2000, a także inne obszary podlegające ochronie na podstawie *ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody* [4].

2. Prognoza oddziaływań

Analizę spodziewanych oddziaływań przeprowadzono w odniesieniu do tych receptorów, które mogą być odbiorcami bodźców zarówno o charakterze zakłóceń zewnętrznych, jak i pozytywnych impulsów.

Oddziaływania na różnorodność biologiczną

O różnorodności biologicznej w gminie decydują przede wszystkim siedliska dolinne i siedliska leśne. Rozmieszczone pasmowo są zarazem korytarzami ekologicznymi, a więc tymi elementami struktury ekologicznej, które zapewniają migrację gatunków (doliny rzeczne głównie w odniesieniu do herpetofauny, ichtiofauny i ornitofauny, a lasy – głównie w odniesieniu do ssaków parzystokopytnych) i ich wymianę w obrębie fizjocenozy, co warunkuje zróżnicowanie gatunków. Podmokłe doliny są również szczególnie ważnymi korytarzami dla flory. Zmiana planu pozostawia wymienione tereny w dotychczasowym użytkowaniu i nie tworzy barier w ich obrębie, w związku z czym wniosek, że istniejący stopień bioróżnorodności nie zostanie z tego tytułu naruszony, jest uprawniony. Z drugiej strony nie zostanie zwiększony, ponieważ w przedmiotowym dokumencie nie wprowadza się zalesień.

Zmiana planu dotyczy terenów w większości ubogich przyrodniczo, częściowo już przekształconych istniejącą zabudową, nie będzie więc obniżać stopnia zróżnicowania gatunków.

Oddziaływania na ludzi

Zmiany w obrębie poszczególnych elementów środowiska, w jego funkcjonowaniu i jakości (rozdz. VII pkt 3 i 4) mogą w konsekwencji rzutować na zdrowie ludzi. Istotne znaczenie w tym względzie ma zarówno wielkość emisji zanieczyszczeń do środowiska, jaka może być skutkiem realizacji projektowanego dokumentu planistycznego, jak i relacje przestrzenne terenów o różnych funkcjach, zwłaszcza terenów osadniczych do potencjalnych oraz istniejących ognisk zanieczyszczeń i źródeł uciążliwości.

Biorąc pod uwagę pierwszy aspekt zmiany planu, skala spodziewanych emisji zanieczyszczeń (zanieczyszczenia powietrza, ścieki, odpady stałe, hałas, promieniowanie elektromagnetyczne) nie będzie zagrażać zdrowiu ludzi, ponieważ utrzymane w zmianie planu zasady ochrony środowiska, a zwłaszcza zasady obsługi terenów inwestycyjnych infrastrukturą sozotechniczną, ograniczają uciążliwości do minimum. Hałas będzie na poziomie tła akustycznego, choć pod warunkiem stosowania odpowiednich zabezpieczeń.

Biorąc pod uwagę aspekt sąsiedztwa stwierdza się, że wprowadzana bądź adaptowana zabudowa mieszkaniowa wzdłuż dróg nie będzie narażona na uciążliwe sąsiedztwo z ich strony; minimalne standardy akustyczne zapewnia wyznaczenie nieprzekraczalnych linii zabudowy zgodnie z przepisami odrębnymi.

Oddziaływania na rzeźbę terenu

Zainwestowanie zmieni ukształtowanie terenu, ale w warunkach jego słabego zróżnicowania hipsometrycznego, przekształcenia konfiguracji terenu będą relatywnie niewielkie.

Oddziaływania na wody podziemne

Zmiany zapisów planu nie dają podstaw do prognozowania istotnego negatywnego oddziaływania projektu dokumentu na wody podziemne.

Należy podkreślić, że nie bez znaczenia dla warunków samooczyszczania się wód w strefie aeracji będzie przyrost powierzchni pod zabudową techniczną (pod budynkami i nieprzepuszczalnymi nawierzchniami). Spowoduje on obniżenie zdolności retencyjnych gruntu, na którą składa się potencjalna możliwość zretencjonowania wody przez ośrodek skalny. Zjawisko to może być wyraźnie odczuwalne tylko ze względu na duży ubytek powierzchni biologicznie czynnej (80 – 90%).

Oddziaływania na wody powierzchniowe

Zmiany zapisów planu nie oddziałują bezpośrednio w sposób istotny na wody powierzchniowe.

Oddziaływania na powietrze atmosferyczne

W obszarze terenów inwestycyjnych i w ich otoczeniu zaistnieją dość niekorzystne ilościowe i jakościowe zmiany w składzie naturalnym powietrza. Głównie będzie to skutek nieorganizowanej emisji zanieczyszczeń.

W warunkach bardzo dobrego przewietrzania terenu (w pobliżu brak naturalnych i sztucznych przeszkód terenowych) pogorszenie jakości powietrza będzie miało charakter chwilowy.

Oddziaływania na klimat lokalny

Zmiany w planie nie prowadzą do odczuwalnych przez człowieka zmian klimatu lokalnego. Nie wystąpi emisja gazów cieplarnianych, a ewentualne zaburzenia ruchu powietrza nie spowodują istotnych zmian w cyrkulacji powietrza.

Oddziaływania na gleby

O stopniu degradacji pokrywy glebowo-roślinnej decydują: udział zabudowy technicznej w terenach planistycznych (i związany z tym stopień techniczno-przestrzennego rozdrobnienia powierzchni biologicznie czynnej), a także wielkość emisji zanieczyszczeń, tj. ładunku zanieczyszczeń (powietrza, wód) docierających do

gleby. Ubytek powierzchni biologicznie czynnej będzie ewidentny, ale o skali nie prowadzącej do nadmiernego techniczno-przestrzennego rozdrobnienia tej powierzchni.

Pewne zagrożenie dla wierzchniej warstwy glebowej stanowić będzie komunikacja, głównie na parkingach. Zanieczyszczenie gleb metalami w strefach oddziaływania toksycznych składników spalin na glebę w pasach drogowych będzie się kształtować na poziomie naturalnym lub podwyższonym ale prawdopodobnie w granicach wartości dopuszczalnych [87].

Na niemal wszystkich terenach objętych zmianą planu dojdzie do ewolucji charakteru gleb (rozdz. VII. pkt 3.1., 4).

Oddziaływania na florę

Ponieważ zmiana planu dotyczy terenów mało wartościowych pod względem florystycznym, przekształcenia zbiorowisk roślinnych (obecnie głównie trawiastych), nie będą dotkliwie dla walorów przyrodniczych gminy. W obrębie fitocenoz należy się spodziewać ekspansji gatunków ruderalnych, a na terenach zieleni izolacyjnej i osłonowej mogą pojawić się ozdobne gatunki roślin.

Oddziaływania na faunę

Zmiana planu nie wpłynie znacząco na świat zwierzęcy.

Oddziaływania na spójność struktury ekologicznej

Zagospodarowania objętych zmianą planu terenów nie prowadzą do istotnej fragmentacji środowiska. Tereny planistyczne na ogół są styczne z istniejącą zabudową, a wyznaczone w oderwaniu od układu osadniczego (Rogalów), choć zakłócają w pewnym stopniu ładu przestrzenny, w niewielkim tylko stopniu naruszają spójność struktury ekologicznej, w tym przypadku rozległych agroekosystemów.

Oddziaływania na krajobraz

Przewidywane zmiany w krajobrazie w aspekcie zmiany planu należy rozpatrywać w dwóch aspektach:

- relacji projektowanego zainwestowania do terenów już zainwestowanych i terenów otwartych,
- skali projektowanego zainwestowania.

Pierwszy z wymienionych aspektów sprowadza się do oceny tendencji w rozwoju przestrzennym terenów osadniczych: czy rozwój ten prowadzi do ich rozproszenia w terenach otwartych, czy przeciwnie, jest przejawem dążności do jej koncentracji. Odpowiedź jest następująca: tereny planistyczne z projektowaną zabudową zagrodową nawiązują do już ukształtowanych układów osadniczych, w związku z czym brak niebezpieczeństwa chaosu przestrzennego. Podobna sytuacja ma miejsce w Rogalowie, gdzie wytwarza się mini układ osadniczy.

Biorąc pod uwagę drugi z wymienionych aspektów oceny projektów zmiany planu, który można również sprowadzić do oceny stopnia harmonizacji z otoczeniem nowych artefaktów w krajobrazie, należy podkreślić, że budynki i budowle będą wyraźnie ingerować w krajobraz.

Oddziaływania na zasoby naturalne

Zmiany planu nie naruszają podstawowych reguł w gospodarowaniu zasobami przyrody. W przypadku zasobów niewyczerpywalnych, zapewniają ich odnawialność. Jest to szczególnie ważne w przypadku takiego strategicznego zasobu jak woda. Eksploatacja zasobów wodnych odbywać się będzie – jak dotąd – zgodnie z zasadami racjonalnego użytkowania, bo za pośrednictwem już funkcjonujących wodociągów grupowych, zlokalizowanych w miejscowościach Wąwolnica, Karmanowice i Rąblów.

Jedynymi zasobami naturalnymi, które będą naruszone, są zasoby dobrych gleb (w warunkach ich dominacji ubytek ich jest nieunikniony) i przestrzeń krajobrazowa.

Oddziaływania na dobra materialne

Zmiany przeznaczenia terenów w projektowanym dokumencie nie prowadzą do konfliktów społecznych na tle własności gruntów. Tereny przeznaczone pod zainwestowanie przedstawiają jednak znaczącą wartość gospodarczą. W ewidencji gruntów najczęściej są to grunty orne w wysokich klasach bonitacyjnych (II, IIIa).

Oddziaływania na dobra kultury

Na terenie planistycznym w Rąblowie (obszar II) nienaruszone zostaną dobra kultury, ponieważ nie występują na nim obszary (obiekty) objęte formami ochrony konserwatorskiej określonymi w *ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* [17], ani dobra kultury współczesnej. Inaczej jest na terenie planistycznym w Rogalowie oraz w obszarze I w Rąblowie, w granicach których występują stanowiska archeologiczne [100].

Oddziaływania skumulowane

Na terenach zmieniającym przeznaczenie tylko oddziaływania na powietrze i klimat akustyczny mogą mieć charakter skumulowany.

3. Kwantyfikacja oddziaływań

Ponieważ nie jest możliwa kwantyfikacja ujmująca analizowane zjawiska (tj. oddziaływania) w sposób ilościowy, tzw. prognozę skwantyfikowaną sporządzono z użyciem przywołanych w pkt 1 tego rozdziału kwantyfikatorów uściślających opisowo, w miarę możliwości, oddziaływania scharakteryzowane w pkt 2.

W odniesieniu do terenów planistycznych, na których projektuje się wprowadzenie zabudowy zagrodowej (RM) i zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (MN), co najczęściej prowadzi do zwiększenia intensywności zabudowy, prognozuje się (macierz III):

- brak oddziaływań na:
 - różnorodność biologiczną, ponieważ zabudowę lokalizuje się w obszarach silnie przekształconych antropogenicznie, ubogich w gatunki flory i fauny, pozostających bez znaczenia dla tej cechy środowiska przyrodniczego,
 - wody powierzchniowe, ponieważ przedmiotowe tereny są pozbawione sieci powierzchniowego odpływu;
 - klimat, ponieważ skala zabudowy technicznej w żadnym wypadku nie uprawdopodobnia modyfikacji któregośkolwiek z elementów meteorologicznych bądź procesów fizycznych zachodzących w atmosferze;
 - spójność struktury ekologicznej i funkcji, ponieważ tereny planistyczne są lokalizowane poza Systemem Przyrodniczym Gminy;
 - dobra kultury, ponieważ na przedmiotowych terenach brak zabytków, a ewentualna wstępna identyfikacja znaleziska archeologicznego (Rogalów) uruchamia – zgodnie z ustaleniami projektu zmiany studium – procedury określone *ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* [17];
- negatywne oddziaływania na:
 - ludzi, choć wyłącznie na terenach przeznaczonych pod usługi, narażonych na okresowy hałas, którego źródłem będą głównie środki transportu;
 - rzeźbę terenu, ponieważ powierzchnia topograficzna (choć mało zróżnicowana) ulegnie niwelacji;
 - wody podziemne, które okresowo mogą być zanieczyszczane ściekami deszczowymi;
 - powietrze, ponieważ nieunikniona jest emisja spalin samochodowych z toksycznymi składnikami, a także tzw. niska emisja na terenach zabudowy;
 - gleby, ponieważ ich struktura wskutek prac ziemnych zostanie zniszczona,
 - florę i faunę, ponieważ mogą ulec synantropizacji,
 - zasoby naturalne, ponieważ zniszczone zostaną gleby, a niezainwestowana przestrzeń krajobrazowa ulegnie niewielkiemu uszczupleniu;
 - krajobraz, ponieważ pojawią się w nim nowe artefakty – obiekty budowlane.
- pozytywne oddziaływania na:
 - dobra materialne, ponieważ wzrośnie wartość rynkowa nieruchomości.

Negatywne oddziaływania na rzeźbę terenu i gleby mają charakter nieodwracalny, natomiast na ludzi, powietrze i krajobraz – częściowo odwracalny.

Tabela nr III. Przewidywane oddziaływania na środowisko (w tym znaczące) planowanego zagospodarowania

Oddziaływania	Rodzaj				Czas			Trwałość		Przestrzeń	
	Bezpośrednie	Pośrednie	Wtórne	Skumulowane	Krótkoterminowe	Średnio-terminowe	Długo-terminowe	Stale	Chwilowe	Lokalne	Ponad-lokalne
Receptory											
Różnorodność biologiczna	0										
Ludzie				-/s		-/s			-/s		pl
Rzeźba terenu	-/u						-/u	-/u		l	
Wody podziemne	-/s					-/s		-/s		l	
Wody powierzchniowe	0										
Powietrze				-/s		-/s			-/s		pl
Klimat	0										
Gleby	-/z						-/z	-/z		l	
Flora		-/s					-/s	-/s		l	
Fauna		-/s					-/s	v		l	
Spójność struktury ekologicznej i funkcji	0										
Krajobraz				-/z			-/z	-/z			l
Zasoby naturalne				-/s			-/s	-/s		l	
Obszary Natura 2000	0										
Dobra materialne				+			+	+		+	
Dobra kultury	-/s						-/s	-/s		l	

Objaśnienia:

+ pozytywne oddziaływania

- negatywne oddziaływania:

/s słabe

/u umiarkowane

/z znaczące

Definicje oddziaływań i receptorów - patrz SŁOWNIK

0 brak oddziaływań

l lokalne oddziaływania

pl ponadlokalne oddziaływania

IX. OCENA PROJEKTU ZMIANY PLANU W ASPEKCIE JEGO WPŁYWU NA OBSZARY PODLEGAJĄCE OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY

1. Przewidywane oddziaływania na obszary Natura 2000

1.1. Definicje

Pomimo, że ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [14] narzuca obowiązek analizy oddziaływań na obszary Natura 2000 dokumentów związanych z planowaniem przestrzennym, to literatura przedmiotu wprowadzająca w tę problematykę w większości odnosi się do tzw. przedsięwzięć, rozumianych, zgodnie z Dyrektywą Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. [105], jako *wykonanie prac budowlanych lub innych instalacji lub systemów oraz inne ingerencje w otoczenie naturalne i krajobraz, włącznie z wydobywaniem surowców mineralnych*. Nie należą do nich dokumenty planistyczne, a jedynym rodzajem przedsięwzięcia (spośród tych wszystkich, które należy oceniać w kontekście ewentualnego wpływu na obszary Natura 2000), którego realizację poprzedza decyzja nadawana na tej samej, co studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (jak jest w tym przypadku) czy miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, podstawie prawnej, tj. ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym [16], jest decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Tym niemniej, aparatura pojęciowa jest ta sama, a różnice w prognozach, przejawiające się odmiennym obligatoryjnym zakresem analizy oddziaływań, wynikają w znacznej mierze ze stopnia szczegółowości podlegających prognozie dokumentów: dużego – w przypadku decyzji o wzist (innych przedsięwzięć), średniego – w przypadku mpzp i małego – w przypadku suikzp.

W odniesieniu do obszarów Natura 2000, pojęcie **znaczącego negatywnego oddziaływania** jest zdefiniowane w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [14]. Zgodnie z tą definicją przez **znaczące negatywne oddziaływanie na środowisko** rozumie się **oddziaływanie na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności działania mogące: pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.**

1.2. Możliwość wystąpienia oddziaływań

Na terenie gminy Wąwolnica nie występują obszary Natura 2000. Najbliżej jej jest położona ostoja siedliskowa o nazwie Płaskowyż Nałęczowski (PLH 060015). Graniczy ona z gminą na odcinku ok. 0,5 km.

Do głównych walorów przyrodniczych ostoi należy występowanie w jej obszarze:

- 6 typów siedlisk wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43 EWG, spośród których doskonałą reprezentatywnością, stanem zachowania i oceną ogólną odznacza się grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Gali-Carpinetum, Tilio-Carpinetum),
- 6 gatunków ssaków wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43 EWG,
- 1 gatunek płaża wymieniony w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43 EWG,
- 4 gatunki bezkręgowców wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43 EWG,
- 10 innych ważnych gatunków ssaków, 8 innych ważnych gatunków roślin,
- wapiennych grot w Bochofnicy, będących unikatowym stanem geologicznym i ostoją nietoperzy.

Tereny objęte zmianami oddalone są od ostoi o ok. 4,0 km w przypadku zmiany w Rąblowie i o ok. 5,5 km w przypadku zmiany w miejscowości Rogalów.

Kierując się definicjami oddziaływań na obszary Natura 2000, biorąc pod uwagę relacje przestrzenne i przy znanym zakresie zmian planu należy, w odniesieniu do projektowanych dokumentów, wykluczyć prawdopodobieństwo wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań na obszary Natura 2000 zarówno pod względem fizycznym, jak i chemicznym i biologicznym.

Ocenę tę formułuje się po wzięciu pod uwagę nie tylko kryterium odległościowego (o którym była mowa na wstępie), ale również walorów przyrodniczych obszaru i wrażliwości środowiska na antropopresję, a także kryterium funkcjonalnego tj. z uwzględnieniem funkcji, które projekty planów wprowadzają w sąsiedztwie obszaru Natura 2000.

2. Oddziaływanie na Kazimierski Park Krajobrazowy

Kazimierski Park Krajobrazowy zajmuje 53% powierzchni gminy Wąwolnica. Odznacza się wybitnymi walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi i kulturowymi. Na te pierwsze ustępują nieco walorom krajobrazu kulturowego. Projekty zmian planu dają temu wyraz ustalając zasady jego kształtowania oraz proponując utworzenie parku kulturowego.

Do zasad kształtowania harmonijnego krajobrazu kulturowego, z którymi oba projekty nie są sprzeczne, należą:

- kontynuowanie tradycyjnych form osadnictwa,

- skupienie zabudowy na zasadzie dogęszczania istniejącej struktury jednostek osadniczych przy kontynuowaniu ich historycznego układu i charakteru,
- ograniczanie napowietrznych linii energetycznych i telekomunikacyjnych na rzecz sieci podziemnych.

X. OCENA ROZWIĄZAŃ FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH W ASPEKTACH ŚRODOWISKOWYCH

1. Ocena zgodności projektów zmiany planu z uwarunkowaniami ekofizjograficznymi

Tereny objęte zmianą planu znajdują się w ramach Płaskowyżu Nałęczowskiego w mikroregionach geomorfologicznych: Wierzchowina Rąbłowska – zmiana w m. Rąbłów i Pagórki Rogalowskie – zmiana w m. Rogalów – ukazanych na jednej z plansz opracowania ekofizjograficznego.

Przeznaczone pod zabudowę nowe tereny położone są poza Systemem Przyrodniczym Gminy. Tereny te odznaczają się, co wykazało opracowanie ekofizjograficzne, korzystnymi dla nowych funkcji, warunkami ekofizjograficznymi, tj. geologiczno-inżynierskimi podłoża, morfometrycznymi rzeźby i klimatu lokalnego.

2. Ocena ustaleń projektów zmiany planu w aspekcie zgodności z przepisami prawa dotyczącymi ochrony środowiska

W warunkach zagospodarowania terenów istotną część zajmują ustalenia związane z infrastrukturą komunalną, a więc zmierzające do ograniczenia negatywnego wpływu nowych form zagospodarowania na jego stan sanitarny. Ustalenia te są zgodne z przepisami prawa, to jest:

- w zakresie ochrony wód - z ustawą *Prawo ochrony środowiska* [7] i ustawą *Prawo wodne* [12], a także *Rozporządzeniem MS z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego* [69], ponieważ projektowany dokument ustala – jako docelowe – odprowadzenie ścieków docelowo do zbiorczego systemu gminnej kanalizacji sanitarnej, co umożliwia utrzymanie jakości wód co najmniej na minimalnym poziomie wymaganym przepisami,
- w zakresie ochrony powietrza - z ustawą *Prawo ochrony środowiska* [7], ponieważ ustala rozbudowę i realizację przyłączy gazowych stwarzając szansę na utrzymanie jakości powietrza na jak najlepszym poziomie,
- w zakresie ochrony przed odpadami - z ustawą z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach [8] oraz ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu porządku i czystości w gminie [9], ponieważ określają - zgodnie z tymi ustawami – zasady bezpiecznego gospodarowania odpadami,
- w zakresie ochrony przed polami elektromagnetycznymi - z *Rozporządzeniem MŚ z dnia 30 października 2003r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów* [89], ponieważ dopuszczalne zagospodarowanie stref technicznych linii energetycznych wyklucza lokalizację zabudowy,
- w zakresie ochrony przed hałasem - z *Rozporządzeniem MŚ z dnia 14 czerwca 2007r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* [42] i jego zmianą, [43], ponieważ wprowadzają ochronę akustyczną zabudowy mieszkaniowej określając dopuszczalny poziom hałasu według obowiązujących przepisów szczególnych,
- w zakresie ochrony środowiska w zagospodarowaniu przestrzennym i przy realizacji inwestycji - z ustawą *Prawo ochrony środowiska* [7], ponieważ dopuszczają działalność na działkach tylko pod warunkiem, że nie będzie stwarzać ona uciążliwości dla sąsiednich działek mieszkaniowych.

Ponadto, projekty zmiany planu umożliwiają spełnienie celów środowiskowych dla jednolitych części wód podziemnych i powierzchniowych zawartych w uzasadnieniu derogacji w *Planie gospodarowania w obszarze dorzecza Wisły* z 2016 r., ponieważ nie prowadzą do zagrożenia sanitarnego tych wód.

3. Ocena kierunków zmian w strukturze ekologicznej i funkcjonalno-przestrzennej obszarów w aspekcie właściwych proporcji pomiędzy terenami o różnych formach użytkowania

Istotnym ustaleniem projektu zmiany planów ograniczającym dowolność kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej i w pewnym stopniu rzutującym na proporcję pomiędzy terenami o różnych formach użytkowania jest nieprzekraczalna linia zabudowy. W obrębie terenów wskazanych pod zabudowę mieszkaniową sposób jej wyznaczania zapewnia minimalne standardy związane z zapewnieniem właściwych relacji terenów zabudowy do terenów z zachowaną powierzchnią biologicznie czynną. Przyjęte wskaźniki minimalnego procentu powierzchni biologicznie czynnej umożliwiają tym powierzchniom samodzielną gospodarkę wodną, co jest nieodzownym warunkiem utrzymywania się na tych powierzchniach roślinności.

Zmiany planu prowadzą do przyrostu terenów budowlanych w gminie, nie naruszając w sposób istotny proporcji pomiędzy terenami zurbanizowanymi a rolniczymi.

XI. PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTÓW ZMIANY PLANU

1. Działania mające na celu zapobieganie negatywnym oddziaływaniom

W tym względzie podkreśla się decydujące znaczenie infrastruktury sozotechnicznej dla neutralizacji zagrożeń, wynikających z wytwarzania zanieczyszczeń, także, w odniesieniu do terenów zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej, na których jest dopuszczona lokalizacja usług, zakaz przekraczania standardów jakości środowiska na granicy działki budowlanej. Wskazane uzupełnienie ustawy projektów zmiany planu dotyczących terenów planistycznych w Rąblowie (obszar I) i Rogalowie o nakaz ochrony naturalnych zadrzewień występujących w obrębie tych terenów.

2. Działania mające na celu ograniczanie negatywnych oddziaływań

Oslabieniu negatywnych oddziaływań ze strony takich źródeł uciążliwości, jak drogi z ruchem samochodowym (zmiana w m. Rąblów), służyć będzie zieleń ogrodów przydomowych tłumiąca hałas i utrudniająca przenikanie spalin.

3. Możliwości kompensacji przyrodniczej

Wprowadzane zmiany planów nie wymagają kompensacji przyrodniczej.

4. Rozwiązania alternatywne

Rozwiązania alternatywne to:

- alternatywna lokalizacja (np. szlaku komunikacyjnego lub linii energetycznej),
- alternatywne rozwiązania technologiczne lub konstrukcyjne,
- także zaniechanie realizacji przedsięwzięcia.

Projekt zmiany nie wymaga określenia takich rozwiązań.

XII. WSKAZANIE TRUDNOŚCI PRZY OPRACOWANIU PROGNOZY WYNIKAJĄCYCH Z CHARAKTERU DOKUMENTU PODLEGAJĄCEGO PROGNOZIE

Formuła miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego jako planu otwartego bardzo często nie pozwala na konkretyzację działań i przedsięwzięć w ramach podstawowego i ewentualnie uzupełniającego przeznaczenia terenu. Taka formuła jest uzasadniona względami praktycznymi, ponieważ w planie nie zawsze można przewidzieć np. charakter produkcji, z drugiej jednak strony brak szczegółowych informacji jest - dla prognoz - najbardziej odczuwalny, ponieważ nie sposób określić skalę antropopresji. W takich sytuacjach szczególnego znaczenia nabiera wiedza o wrażliwości na antropopresję i uwarunkowaniach ochronnych obszarów, dla których ustalana jest funkcja, jak również obszarów otaczających, które oddziaływaniom nowej funkcji mogą podlegać, ponieważ dla oceny skutków wpływu na środowisko działalności wynikającej z funkcji terenu wiedza ta może zrekomensować choć w części niedobór informacji o charakterze tej działalności.

W trakcie sporządzania prognozy nie napotkano na istotne przeszkody natury formalnej.

XIII. METODY ANALIZY REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Adekwatną do charakteru projektowanego dokumentu metodą analizy realizacji jego postanowień byłby monitoring urbanistyczny. Jak dotąd brak regulacji prawnych z nim związanych, istnieją jednak propozycje dotyczące jego zakresu, które, nie czekając na sankcję prawną, mogą być zastosowane w postaci tzw. raportu gminnego.

Raport ten mógłby zawierać:

- syntezę uwarunkowań polityki przestrzennej gminy,
- rejestr ewentualnych niezgodności i niespójności dotyczących:
 - zgodności ustaleń:
 - studium gminy z wiążącymi ustaleniami planu województwa,
 - planów miejscowych z ustaleniami studium gminy,
 - spójności ustaleń:
 - studium gminy z niewiążącymi ustaleniami planu województwa,
 - studium gminy ze strategią rozwoju gminy,
 - planów miejscowych z niewiążącymi ustaleniami studium gminy,

- wynik analiz rejestru zarządzeń wojewody o przeznaczeniu terenów pod inwestycję konieczną i zatwierdzeniu dokumentacji planistycznej oraz decyzji lokalizacji inwestycji liniowych niezgodnych z wiążącymi ustaleniami studium gminnego,
- analizy wniosków w sprawie sporządzenia i zmiany studium gminy i planu miejscowego,
- wytyczne do polityki przestrzennej gminy.

Do czasu rozwiązań prawnych, które ujednolicią sposób prowadzenia monitoringu urbanistycznego, realizacja ustaleń zmiany dokumentu planistycznego (w tym wypadku planu) powinna być monitorowana przez Radę Gminy.

Odrębną kwestią jest monitoring stanu środowiska. Prowadzony jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony środowiska w Lublinie, a jego wyniki są corocznie publikowane w formie raportu o stanie środowiska.

XIV. TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

Oddziaływanie na środowisko związane z realizacją zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wąwolnica, położonej w odległości blisko ponad 100 km od granicy Polski z Ukrainą, nie będzie posiadać charakteru transgranicznego [14,135].

XV. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Zmiany „Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wąwolnica” polegają na: wyznaczeniu nowych terenów pod zabudowę zagrodową w miejscowości Rąblów i mieszkaniowej jednorodzinnej w miejscowości Rogalów przy zapewnieniu im obsługi komunikacyjnej drogami o szerokościach w liniach rozgraniczających określonych przepisami szczególnymi..

Projekty zmiany planu dotyczą terenów przeznaczonych w obowiązującym planie pod uprawy polowe. Obowiązujący plan nie spełnia oczekiwań społecznych pod względem możliwości rozwoju zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej.

Tereny objęte zmianami korzystne dla planowanych nowych funkcji są położone poza Systemem Przyrodniczym Gminy.

Projekty zmiany planu obejmują tereny położone w granicach Kazimierskiego Parku Krajobrazowego. Ustalenia projektów dokumentów respektują zakazy określone w uchwale XXIX/407/2017 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 28 kwietnia 2017 roku w sprawie Kazimierskiego Parku Krajobrazowego.

Przedmiotowe tereny położone są poza obszarami Natura 2000 (na terenie gminy Wąwolnica nie występują tego rodzaju obszary). Najbliżej położona ostoja siedliskowa o nazwie Płaskowyż Nałęczowski (PLH 060015) graniczy z gminą na odcinku ok. 0,5 km. Tereny objęte zmianami oddalone są od ostoi o ok. 4,0 km w przypadku zmiany w Rąblowie i o ok. 5,5 km w przypadku zmiany w miejscowości Rogalów.

Tereny objęte zmianą planu stanowią część krajobrazu kulturowego; są użytkowane rolniczo i znajdują się w sąsiedztwie zabudowy.

Środowisko przyrodnicze, w którym się znajdują, jest dość odporne na antropopresję. Jakość środowiska nie odbiega od dopuszczalnych standardów (norm).

Kontynuacja dotychczasowego i projektowanego sposobu użytkowania przedmiotowych terenów nie prowadzi do zagrożeń środowiska.

Zmiany planu generować będą negatywne i pozytywne oddziaływania na środowisko.

Z elementów środowiska nieuniknionym przekształceniom, w wyniku realizacji planu, ulega: pokrywa glebowo-roślinna i rzeźba terenu. Na tereny, na które wkroczy zabudowa techniczna, pokrywa glebowo-roślinna ulegnie całkowitemu zniszczeniu, a wokół niej zmieni swoje cechy fizyczne, chemiczne i biologiczne. Rzeźba terenu z kolei straci swój naturalny charakter w wyniku splantowania. Oddziaływania negatywne mogą dotknąć atmosferę i wody podziemne, ale tylko w sytuacji, kiedy zasady ochrony środowiska zawarte w obowiązującym planie i utrzymane przez projekty zmiany planu, nie będą przestrzegane; w odniesieniu do tych zagrożeń są to: oparcie systemów grzewczych o paliwa niskoemisyjne i unieszkodliwianie ścieków poprzez kanalizację sanitarną (w etapie poprzez gromadzenie ich w zbiornikach bezodpływowych).

Zasobem naturalnym, który może być naruszony w wyniku realizacji zmian planu, są dobre gleby.

Projekty zmiany planu nie oddziałują negatywnie na formy ochrony przyrody ustanowione na podstawie ustawy o ochronie przyrody. Nie dysharmonizują również krajobrazu w sposób rażący.

Spośród działań mających na celu zapobieganie negatywnym oddziaływaniom względnie ograniczenie negatywnych oddziaływań, główne znaczenie przypisuje się tym, które chronią wody przed, zanieczyszczeniem, a klimat akustyczny przed uciążliwym hałasem. Kompensacja przyrodnicza nie jest niezbędna.

Oddziaływanie na środowisko związane z realizacją zmiany planu gminy, położonej w odległości ponad 100 km od granicy Polski z Ukrainą, nie będzie posiadać charakteru transgranicznego.

ZAŁĄCZNIKI DO PROGNOZY

Zgodnie z art. 51 ust.2 pkt 1 lit. f *ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 353)*, oświadczam, że spełniam wymagania, o których mowa w art. 74a ust. 2 wymienionej ustawy.

Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenia fałszywego oświadczenia.

Jacek Babuchowski

Literatura

Podstawowe akty prawne

Załączniki graficzne

LITERATURA

1. Breymeyer A. 1991- Ekosystemy [w:] Geografia Polski. Środowisko przyrodnicze (red. L. Starkel). PWN Warszawa
2. Buraczyński J., Henkiel A., Sz wajger W., 2013 - Obj aśnienia do Szczegółowej Mapy Geologicznej Polski, 1:50000, Arkusz Nałęczów/747. PIG, Warszawa
3. Engel J., 2009 - Natura 2000 w ocenach oddziaływania przedsięwzięć na środowisko. Ministerstwo Środowiska, Warszawa
4. Harasimiuk M (red.), 1997. Kompleksowy program aktywizacji gminy leżącej w obszarze chronionym na przykładzie gminy Wąwolnica, TUP, Lublin
5. Kaszewski B. M. 2008 - Warunki klimatyczne Lubelszczyzny. Wyd. UMCS Lublin.
6. Kleczkowski A. S. 1990- Mapa obszarów głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP) w Polsce wymagających szczególnej ochrony wraz z objaśnieniami. 1:500000. Wyd. AGH Kraków.
7. Kondracki J. 1998 - Geografia regionalna Polski. PWN Warszawa.
8. Lenart W., 2002- Zakres informacji przyrodniczych na potrzeby Ocen oddziaływania na środowisko. Biuro Projektowo- Doradcze Ekokonsult. Gdańsk.
9. Maruszczak H. 1972- Wyżyny Lubelsko- Wołyńskie [w:] Geomorfologia Polski t.1. PWN Warszawa.
10. Matuszkiewicz J. M. (red) 1995- Potencjalna roślinność naturalna Polski. Mapa przeglądowa 1:300000. IGPZ. PAN Warszawa.
11. Pazdro Z. 1983- Hydrogeologia ogólna. Wyd. Geol. Warszawa.
12. Prognozowanie skutków przyrodniczych planów zagospodarowania przestrzennego. Poradnik metodyczny. 1998. IGPiK. Oddział w Krakowie.
13. Racinowski R. 1987- Wprowadzenie do fizjografii osadnictwa. PWN Warszawa.
14. Raport o stanie środowiska województwa lubelskiego w 2017 roku. 2018 WIOŚ. Lublin
15. Richling A. 1992- Kompleksowa geografia fizyczna. PWN Warszawa.
16. Richling A. 1992- Metody szczegółowych badań geografii fizycznej. PWN Warszawa.
17. Richling A., Solon J. 1996 - Ekologia krajobrazu. PWN Warszawa.
18. Sadurska E., Charakterystyka fizycznogeograficzna dorzecza Bystrej. IUNG, Puławy.
19. Siuta J. 1976- Znaczenie odporności gleb (na degradację) w gospodarce zasobami środowiska przyrodniczego. IKŚ Warszawa.
20. Siuta J. 1995 - Gleba, diagnozowanie stanu i zagrożenia. IOŚ Warszawa.
21. Woś A. 1999- Klimat Polski. PWN Warszawa.
22. Tyszecki A. (red.) 1999- Wytyczne do procedury i wykonywania ocen oddziaływania na środowisko. Fundacja IUCN Poland. Warszawa
23. Zinkiewicz W., Zinkiewicz A. 1975- Atlas klimatyczny województwa lubelskiego. Wyd. UMCS Lublin.